

“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 22 iyul 2023-cü il №54 (2766) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

Şuşada Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib

Prezident İlham Əliyev açılış mərasimində iştirak edib

İyulun 21-də "4-cü Sənaye İnqilabı" dövründə Yeni Media mövzusunda Şuşa Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Forumun açılış mərasimində iştirak edib və sualları cavablandırıb.

Mərasimdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev deyib:

- Hörmətli qonaqlar, xanımlar və cənablar, Qarabağa, Şuşaya xoş gəlmisiniz.

Mən çox şadam ki, sizi bu gün burada görürəm, çox sağ olun bizim dəvətimizi qəbul etmisiniz və Şuşa Qlobal Media Forumunda iştirak edirsiniz. Bu, bizim ölkəmiz üçün və əlbəttə, Qarabağ bölgəsi üçün çox möhtəşəm bir tədbirdir.

Şuşa rəsmi olaraq Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtidır, eyni zamanda, Şuşa bizim Qələbəmizin rəmzidir, sülhün rəmziidir. Cənubi Şuşa azad olunduqdan sonra ikinci Qarabağ müharibəsi başa çatdı. Siz buraya gələrkən azad olmuş ərazilərlər keçdiniz. Siz Füzuli Hava Limanından Şuşaya elə bir yolla gəlmisiniz ki, biz onu Zəfər yolu adlandırmışq. Bu yol nə sovet dövründə, nə də ki, işgal dövründə mövcud deyildi. Bu yol bizim qəhrəmanlarımızın cəsəreti və ruhu sayəsində açılıbdır. Biz buraya məhz bu şəkildə gəlmışik, şəhərlərimizi və kəndlərimizi azad edə-ede gəlmışik. Bu şəhər həm də bizim cəsərətimizin rəmziidir. Şuşada artıq bir neçə beynəlxalq tədbir keçirilib. Bu şəhərdə "Xarıbülbül" Beynəlxalq Müsiqi Festivalı, Vaqif Poetziya Günləri, bir neçə beynəlxalq idman tədbiri keçirilib və nehayət bu gün Qlobal Media Forumu keçirilir. Yəni, bu şəhər öz kimliyini qoruya bilmüşdür. Baxmayaraq ki, işgal dövründə o, məqsədli şəkildə, qəsdən dağıdılmışdır.

Mən hesab edirəm ki, uzun nitq söyləməyim, birbaşa müzakirələrə keçək və sizi maraqlandıran suallara cavab verəcəyim. Mən burada nitqimi dayanıram və sözü moderatöra verirəm.

Moderator: Zati-aliləri, icazə verin, əvvəlcə, Sizə təşəkkür edim ki, bu gün bizimle bir yerdəsiniz. Xanımlar və cənablar, cənab Prezident qeyd etdiyi kimi, müxtəlif fikir mübadiləsi aparmaq üçün buradıq.

Cənab Prezident, icazənizle biz iştirakçılarından suallar qəbul edəcəyik. Məlumat vermək isteyirəm ki, bəzi iştirakçılar öz suallarını artıq əvvəlcədən təqdim ediblər ki, vaxta qənaət edək. Mən onları bir-bir səslendirecəyim. Ancaq iştirakçılarından xahiş edirik ki, sualları olduqca onu cənab Prezidentə təqdim etsinlər.

Cənab Prezident, icazənizle başlaşa bilərikmi?

* * *

Sonra təqdim edilən suallar moderatörun təqdimatı ilə cənab Prezidentə təqdim edilib.

TRT World, Türkiye Bora Bayraktar: Cənab Prezident, dəvətə görə təşəkkür edirəm. Mənim sualım Qarabağ Zəfəri ilə bağlıdır. Bilirk ki, ölkələ-

rimiz arasında əlaqələr yüksək səviyyədədir. Əlbəttə, bu əlaqələrdə liderlərin şəxsi münasibətləri müstəsna əhəmiyyətə malikdir. Biz bilirk ki, Zati-alininin Türkiye Prezidenti cənab Ərdoğanla çox gözəl münasibəti var və bu xüsusi münasibətin Qarabağın azad olunmasında xüsusi rol olmuşdur.

Cənab Prezident, Türkiye Prezidenti artıq növbəti beş illiyə prezident seçilibdir. Bu, o deməkdir ki, Siz növbəti beş il ərzində də bir yerde çalışacaqsınız. Zənimcə, bu, çox gözəl bir fürsətdir. Cənab Prezident bu növbəti beş ilde Sizin prioritətləriniz nədən ibarət olacaqdır? Yəni, zənninizcə, biz bir yerde nələri etməliyik, Türkiye ilə əməkdaşlıq baxımdan en aktual məsələlər hansılardır?

President İlham Əliyev: Tamamilə haqlısınız, bizim Prezident Ərdoğanla şəxsi dostluğumuz təkcə regionda deyil, dünyada məlum bir faktdır. Bu, regional inkişaf və sabitlik baxımından çox mühüm amildir. Eyni zamanda, Türkiye və Azərbaycan xalqları arasında da münasibətlər, əlbəttə ki, üzümüzddəli dostluq və qardaşlıq əlaqələri üzərində qurulubdur. Bu, çox gözəl təməldir və bizim ölkələrimiz məhz bu təməl üzərində inkişaf edir, bir-birini dəstəkləyir. Mən deyərdim ki, ikinci Qarabağ müharibəsi zamanı Türkiye, onun rehbərliyi və xalqı ilk gündən ilk saatlardan bəzimlə çiyin-çiyinə dayanmışdı. O zaman Prezident Ərdoğanın Qarabağ müharibəsinin ilk saatlarında verdiyi "Azərbaycan yalnız deyil!" bəyanatı, bizim üçün çox böyük bir dəstək idi. Bütün 44 gün ərzində biz həmin o mənəvi dəstəyi qardaşlırimizdan hiss etdik. Prezident Ərdoğan bir neçə dəfə ictimai şəkilde Türkəyin mövqeyini bəyan etdi və digər dövlət rəsmiləri də bu məsələ ilə bağlı fikirlərini bildirdilər. Bu, bizim üçün çox böyük mənəvi və siyasi dəstək idi.

İkinci Qarabağ müharibəsində Qələbədən sonra Azərbaycan və Türkəyə de-fakto mövcud olan münasibətlərini

etdim və orada da biz gələcək əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə etdik. Əlbəttə, mən bütün məsələləri açıqlamaq istəməzdim, ancaq bu, məlumdur ki, qarşidan gələn illərdə Türkiye və Azərbaycan regionda daha önəmli rol oynayacaqdır. Əlbəttə ki, bu potensialdan istifadə edəcəyik ki, ölkələrimizi daha da yaxınlaşdırıraq.

ABŞ-dan olan jurnalist **Ceyms Flu:** Təşəkkür edirəm cənab Prezident, mənim sualım Azərbaycana qarşı olan təhlükələrlə bağlıdır. Siz ölkənizle bağlı ən əsas təhlükələri nədə görürsünüz?

President İlham Əliyev: Bilirsiniz, torpaqlarımızı azad edəndən sonra biz ölkəmizə qarşı potensial təhlükə görmürük. Birincisi, daxilde hər hansı bir təhlükə yoxdur, ölkə sabitdir, cəmiyyətdə həmrəylinin səviyyəsi heç vaxt olmadığı qədər yüksəkdir, ölkənin iqtisadi inkişafi olduqca təsirlidir. Mən rəqəmlərə varmaq istəməzdim, ancaq maraqlansanız görərsiniz ki, Azərbaycanın iqtisadiyyatı özünü təmin edir, biz öz resurslarımızla özümüzü təmin edirik və yaxşı idarəcilik həyataya keçiririk. Bu baxımdan keçmişdə bize olan təhlükə məhz Ermənistan və onun işşalı ilə bağlı idi. Həmin təhlükə 30 il ərzində mehz buradan qaynaqlanırdı və artıq biz bu təhlükənin öhdəsindən gəlmışik. Ancaq, əlbəttə, biz ayıq olmaliyiq, biz keçmişimizi unutmamalıyıq. Biz unutmamalıyıq ki, qonşularımız tərəfindən kürəyimizə biçaq sancıldı, gözənləniləndiyi anda qonşularımız kürəyimizə biçaq sancdı və o zaman Azərbaycanda olan xaosdan istifadə edərək ərazilərimizi işğal etdi. Eyni zamanda, biz unutmamalıyıq ki, ikinci Qarabağ müharibəsinin nəticələrinə baxmayaq, bu gün Ermənistan cəmiyyətinin, hətta hökumətinin tərkibində müəyyən insanlar var ki, hełə də revanşist ideyalarla yaşayır və onlar bunu gizlətmirlər. Ona görə biz hər hansı bir ssenariyə hazırlımlayıq. Bu məqsədə biz ikinci Qarabağ müharibəsi bitən kimi, möhtəşəm Zəfərimizi nümayiş etdirən kimi dərhal yenidən müdafiə sahəsində dərin islahatlar həyata keçirməye başlamışıq. Mən artıq bunu ictimai şəkildə bəyan etmişəm. Bu gün ordumuz üç il əvvəlki ordudan daha güclüdür. Buna, əlbəttə ki, ehtiyac var. O da bizim tariximizdə qaynaqlanır və biz görürük ki, bu gün beynəlxalq hüquq normaları kobud şəkildə pozulur. Biz görürük ki, beynəlxalq hüquq selektiv tətbiq edilir. Biz uzun illər bu yanaşmaya məruz qalmışıq. Biz səsimizi ucaldırıq və deyirdik BMT Təhlükəsizlik Şurası 4 qətnamə qəbul edib ki, Ermənistan qoşunları dərhal və qeyd-şərtlər Azərbaycanın ərazisindən çıxarılmalıdır. Ancaq o qətnamələrə riayət edilmirdi və bu gün həmin o tendensiya davam edir. Beynəlxalq hüquq işləməyəndə, imza o qədər də əhəmiyyətə malik olmayında sülhün təminatı yalnız gücdür. Bunu deyərək, əlbəttə, biz gələcəkde yarana biləcək təhlükələri istisna etməmeliyik, cənubi dünya və bizim regionumuz bu gün çətin proqnozlaşdırılır.

(Ardı 2-ci səhifədə)

Şuşada Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib

(Əvvəli 1-ci səhifədə)

Ancaq hazırda xaricdən qaynaqlanan təhlükə səviyyəsi o qədər də yüksək deyil. Yeqin, bu, ona görədir ki, biz həmin təhlükənin öhdəsindən gələ bilirik.

Mixail Qusman: İcazənizlə sual vermək istəyirəm. Adım Mixail Qusmandır. Mən TASS agentliyini təmsil edirəm.

Hörmətli cənab Prezident, bir ildən bir az çox müddət əvvəl - fevralın 23-də biz TASS agentliyində həmkarlarımıza birlikdə Sizi salamlamaq şərəfinə nail olmuşduk, indi onların bir neçəsi Rusiya KİV-lərinin rəhbərləri ilə birgə bu zaldadır. Bu, Sizin Rusiya Prezidenti ilə Moskva Bəyannaməsini imzalamanızdan sonra ertəsi gün olmuşdu. Bir ildən artıq vaxt keçib. Dünya dəha çox turbulent vəziyyəti ndədir. Azərbaycan qalib olduğunu 44 günlük müharibədən sonra ardıcıl iş aparır, lakin hələ ki, Ermənistanla sühl bağlamaq mümkün olmur. Rusiya xüsusi hərbi eməliyyat aparır. Hər halda, Siz imzaladığınız bu Memorandumun inkişafını necə qiymətləndirirsiz? O, necə yerinə yetirir? Onun perspektivləri nəcədir? Fevralın 22-də Moskvada imzalanan bu Memorandumun reallaşdırılmasında problemlər var mı?

Mənim daha bir sualım olacaq. Sağ olun.

President İlham Əliyev: Zənnimcə, ötən ilin fevralında imzalanan Bəyannamə Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin inkişafında bir mərhələdir. Bəyannamə özündə müstəqilliyin ayrı-ayrı dövrlərində müxtəlif cür inkişaf edən, lakin her iki ölkənin uzun illər ərzində bəyan etdikləri kimi strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksələn bu münasibətlərin inkişafı tarixini ehtiva edir. Bu, həqiqətən də belə olub, çünkü iki ölkə tərəfindən görülen işin həcmində nəzər salsaq, görmək olar ki, hər iki tərəf əlaqələrin möhkəmlənməsini və konkret nəticələrə əsaslanan əməkdaşlığı hədəf götürüb.

Biz sizinle bu münasibətlərin dərinliyini yaxşı bilirik və qarşılıqlı fəaliyyətimizin sahəsi kifayət qədər genişdir. Uzun illər Rusiyənin vasitəçi qismində mühüm rol oynadığı, həmcinin herbi eməliyyatların dayandırılmasında mühüm rol oynadığı Ermənistən ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin, məhz Ermənistən-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin nizama salınması bu sahələrdən biri olub.

Biz o günləri yaxşı xatırlayıraq. Məhz Rusiya tərəfi Ermənistən və Azərbaycan arasında, - mən rəhbərlik arasında nəzərdə tuturam, - 2020-ci il noyabrın 9-da, Üçtərəfli Bəyannatın razılışdırılmasından getdiyi bir vaxtda həmin birləşdiricili rolu oynamışdı. Bu səbəbdən də Müttəfiqlik Qarşılıqlı Fəaliyyəti haqqında Bəyannamənin imzalanması möhkəm təmələ malik idi.

İmzalanmadan sonrakı dövrə gəlincə, bu dövr sühl üçün, regionumuz üçün, o cümlədən Rusiya və bizim üçün tamamilə yeni dövrdür. Lakin buna və geosisi vəziyyətin cür ciddi dəyişikliyinə baxmayaraq, Bəyannamə imzalanan andan bəri Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlərin inkişafı kifayət qədər uğurlu olub. Yüksək səviyyəde xeyli temaslar olub, hökumət başçıları, xarici siyaset qurumları və digər hökumət və ictimai strukturların təmsilciliyinə səviyyəsində temaslar olub. Buna görə də mən əminliklə deyə bileyəm ki, Bəyannamənin maddələri yeri nə yetirir. Başlıcası odur ki, rəhbərliklər səviyyəsində siyasi iradə mövcuddur. Burada media nümayəndələrinin təmsil olunmasından və sizin sabah və birgün həm əməkdaşlığı, həm də problemlə məsələləri müzakirə edəcəyinizə bağlı fürsətdən istifadə edərək demək istəyirəm ki, Rusiya kütłəvi informasiya vasitələrində Azərbaycana münasibət və Azərbaycan kütłəvi informasiya vasitələrində Rusiyaya münasibətə görəyümüz o kiçik nahamarlıqlar Azərbaycan və Rusyanın siyasetinə heç bir təsir göstərmir.

Biz bunu dəqiq bilirik. Lakin bu, həmcinin necə deyərlər, media nümayəndələrinin öz qiymətləndirmələrində tam sərbəst olduqları zamanla bağlı məsələdir. Dünyada Rusiya-Ukrayna müharibəsinin başlanmasına, o cümlədən ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra vəziyyət bizim regionda dramatik şəkildə dəyişdiyi üçün, əlbəttə, müxtəlif qiymətləndirmələr, müxtəlif təhlilər və müxtəlif reylər qəçilənməzdir. Lakin yənə də imkandır istifadə edərək demək istəyirəm ki, hər halda, belə məqamlar Azərbaycan rəhbərliyinin siyasi iradəsinə təsir etmir. Ona görə düşünürəm ki, münasibətlərimizin gələcəyi də ötən illərdə olduğu kimi, belə müsbət və uğurlu olacaqdır. Sizin sualınızda Azərbaycan dəlinde başladığınızı nəzərə alaraq, düşünürəm ki, Siz ikinci sualınızı da dərhal indi vərə bilərsiniz. Yoxsa, növbə catmaya bilər.

Mixail Qusman: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Mən sualımdan əvvəl böyük minnətdarlıq ifadə etmək istərdim, şəxsən Siza və bu Forumun təşkilatçılara. Çünkü mən iki il bundan əvvəl azad olunmuş Şuşaya səfər etdim, bu xoşbəxtlik mənən qismət oldu. Şuşada həqiqətən möhtəşəm şəkildə dəyişir və Forum da müstəsna səviyyədə təşkil olunmuşdur. İkinci sualım, son illər ərzində Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatına uğurla rəhbərlik edir və bir ay bundan əvvəl Sizin sələfiniz Uqanda Prezidenti Museveni ilə temasda oldum, səhbat etdim və Azərbaycanın illər boyunca Qoşulmama Hərəkatına uğurla rəhbərliyi haqqında danışdım, ona yeni nefəs qədidiyi xüsusi vurğuladı. Mənim bununla bağlı iki sualım var. Bu hərəkatın sonrakı təşəkkülünü hansı istiqamətdə görürsünüz? İkincisi, Azərbaycan Hərəkata sədrlik etdiyi dövrə burada qadınlar forumu, gənclər forumu yaradılıb. Burada medianı da nəzərə alıraq. Neca bilirsiz, Qoşulmama Hərəkatında media forumu təşkil olunması Azərbaycanda necə görürsünüz? Təşəkkür edirəm.

President İlham Əliyev: Sağ olun, çox yaxşı ideyadır. Zənnimcə, o, tərefimizdən tam qəbul ediləcək. Bizim o qədər de çox vaxtimız qalmayıb, çünkü bizim sədrliyimiz növbəti ilin əvvəlində başa çatır. Bu səbəbdən bunu etməyə nail olmaq üçün, yeqin ki, biz birlikdə çalışmalıyıq. Bildiyiniz kimi, təşəbbüs "cəzalandırılır", ona görə de sizi də bu tədbirin hazırlanmasında fəal iştirak etməyə dəvet edirəm. Xüsusilə, siz də qeyd etdiyiniz kimi, Qoşulmama Hərəkatının, mübəyalılaşdırılmış şəkildə deyə bileyəm ki, Azərbaycanın sədrliyi dövründə yeni nəfəs almasını nəzərə alsaq, bu, çox faydalı olacaq. Sirr deyil ki, son zamanlarda Hərəkat tədricən degradasiyaya uğramışdır və o, praktik olaraq xüsusi davamı olmayan müəyyən məsələlərin müzakirə platformasına çevrilmişdir. Biz, bütün işlərdə olduğu kimi, həmcinin bu işimizə de böyük məsuliyyətlə yanaşdırıq və institusional inkişaf istiqamətində addım-addım irəliləməyə başladıq. Düşünürəm ki, Azərbaycanın sədrliyinin yekdiliklə dəha bir il müddətinə uzadılması faktı, - amma faktiki olaraq ilyarım müddətinə, - onu deməyə əsas verir ki, bizim fəaliyyətimiz qiymətləndirilir və ona ehtiyac var. Mən Sizin

sırasında məhz bu tipli dezinformasiyalarla mübarizədən ötrü. Siz bizdən nə tələb edirsiniz? Çünkü Siz bizi Qələbəyə gətirmisiniz. Bizim media mübarizəmizdə də önməzdə Siz oldunuz və Azərbaycanın informasiya blokadasının yarılmasında əsas açar şəxs Siz oldunuz. Biz Sizin ardınızca getdik. Ona görə də Sizdən bu məsələdə tövsiyə istəyirəm. Təşəkkür edirəm.

President İlham Əliyev: Sağ olun. Mən hesab edirəm ki, bu gün Azərbaycan mediası bu istiqamətdə çox böyük işlər görür. Təbii ki, ümumi istiqamət onuz da belli id. İşğal dövründə biz hamımız, tutduğu vəzifədən asılı olma yaraq hər bir vətənpərvər azərbaycanlı bir məqsədə doğru yorulmadan gedirdi. Mən işğal dövründə öz çıxışlarımda dəfələrlə deyirdim ki, o gün gələcək, azadlıq günü gələcək, hər birimiz bu günü hər an yaxınlaşdırılmalıq, yaxınlaşdırıldır və yaxınlaşdırıldıq. Bu, bizim ümumxalq Qələbəmizdir. Yəni, Azərbaycan xalqı bə Qələbəyə layiq id.

Təbii ki, beynəlxalq hüququn, ərazi bütövlüyüümüzün bərpası, bütün bunlar fundamental hüquqlardır və biz bu hüququ, döyüş meydanında qazandıq, qan tökərək, şəhidlər verərək. Amma, eyni zamanda, Azərbaycan mediasının bu sahədək fəaliyyəti, o cümlədən ona görə qiymətlidir ki, dünya ictimaiyyətinə tekər beynəlxalq hüquq prizmasından yox, ümumi insani prizmadan üzləşdiyimiz problemi çatdırmaq üçün bizim birinci vasitəmiz media olmuşdur. Ona görə mən media nümayəndələri ilə əvvəlki dövrlerdə, yəni işğal dövründə görüsələr əsasında hər zaman bunu qeyd edirdim. Qeyd edirdim ki, biz daha çox beynəlxalq auditoriyaya çıxmalyıq.

Siz də yəqin ki, razılaşarsınız ki, əvvəlki dövrde dəha çox biz deyirdik, biz də eşidirdik. Sanki biz özümüz-özümüzə nəyisə sübüt etməyə çalışırıq. Bu, vacib id. Vacib id, məsələni gündəlikdə saxlamaq üçün, gənc nəsl vətənpərvəlik ruhunda tərbiyə etmək üçün. Şuşanı və o vaxt işğal altında olan digər torpaqları azad edən məhz o oğullar idik, onların mütləq əksəriyyət heç vaxt ne Şuşanı, ne Ağdamı, ne işğal altında olan başqa torpağı görməmişdilər. Yəni, evdəki, evlərdəki tərbiye, məktəblərdəki tərbiyə və media tərəfindən bu məsələnin daim gündəlikdə saxlanması daxili birliyi böyük dərəcədə möhkəmləndirdi. Təbii ki, dövlət siyaseti başda olmaq şətələ. Ancaq sonrakı mərhələdə bəzədən dəha çox beynəlxalq auditoriyaya çıxış etməyə başladıq. Yəni, bu imkanlar da bizdə yaradı və müxtəlif dillərdə bizim bir çox media resurslarımızın nəşrləri də, internet saytları da, digər elektron vasitələri də mövcuddur. Bu gün isə biz yenə də öz həqiqətlərimizi sübüt etməyə məhkumuq. Çünkü bizə qarşı bu gün yenə də kampaniya davam edir. Bizim Qələbəmizi həzm edə bilməyən, uğurlarımıza qısqançlıqla yanaşan, bizə qarşı açıq informasiya savaşına çıxanlara biz tutarlı, real arqumentlərlə cavab verməliyik və veririk. Məhz bunun nəticəsidir ki, bu gün bütün bu iftialara, böhtənlərə, yalanlara baxmayaraq, Azərbaycanın sözü, Azərbaycan xalqının, dövlətinin haqlı səsi eşidilir və bunun əsas aləti bizim media resurslarımızdır. Ona görə cəmiyyətdə mövcud olan həmreylik və birlik, bax, bu üstünlüyü bizə təmin edir.

O ki qaldı, tövsiyələrə, sözün düzü, men bundan bir qədər uzağam. Çünkü Azərbaycan mediasının müstəqilliyi bizim cəmiyyətimizin inkişafı üçün başlıca şəhərdən biridir, bu, birincisi, siz özünüz hər şeyi yaxşı bilirsiniz və mən çox sadam ki, bizim mediamızda sağlamlaşma prosesi uğurla gedir və xalqın maraqlarına zidd, dövlət maraqlarına zərba vura biləcək yazılar artıq çox nadir hallarda üzə çıxır. Yəni, bu, yenə də media nümayəndələrinin mənim tövsiyəm budur ki, ancaq belə də davam edin.

(Ardı 3-cü səhifədə)

Sualım Sizin əlinizin işaretini ilə bağlıdır. Bu, belə də olur, el uzadırsınız və bele də olur "Dəmir yumruq". Bu bəyannatı biz Şuşada çox eşitmışik və hər dəfə də bu bəyannatın real əks-sədəsini, təsirini görmüşük. Sualım bu gün Şuşadan bir az da üzüasağıdır, Xankəndi tərəfədir. Bilirsiniz ki, separatçı qüvvələrin tör-töküntüləri orada müəyyən hadisələr törədirlər, dezinformasiyalarla məşğuldurlar. Guya ki, Azərbaycan kimlərisə, nələrisə blokadada saxlayır. Baxmayaraq ki, bu yaxınlarda mən Laçın yolunda "Mirşahının vaxtı"nın xüsusi buraxılışını hazırladım və orada da hər şeyi gördülər ki, "Qırmızı Xaç" maşınları necə gəlib keçir oradan, insanlara münasibət nə qədər ilqidir, məlumatdır. Bunlar öz yerində.

"4-cü Sənaye İnqilabı dövründə Yeni Media"nın qarşısında duran vəzifələr

Şuşada Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib

(Əvvəli 2-ci səhifədə)

Birləşmiş Krallıqdan Cordan Morqan: Cənab Prezident, qonaqpərvərliyə görə təşəkkür edirəm. Adım Cor-dandır, Birləşmiş Krallıqdanam. Suallarım ondan ibarətdir ki, Siz Azərbaycan üçün ve Qərbi Asiya regionu üçün hansı imkanları görürsünüz? Çünkü bildiyiniz kimi, Çin və Səudiyyə Ərəbistanı yaxınaşır və bu baxımdan Azərbaycan üçün hansı perspektivlər var?

Prezident İlham Əliyev: Bizim Asiya ölkəleri üçün münasibətlər baxımımdan? Düz başa düşdüm?

Cordan Morqan: Yox, bütün region üçün perspektivlər baxımımdan.

Prezident İlham Əliyev: Bilirsiz, əslində regional inkişaf, - Cənubi Qafqazı nəzərdə tuturam, - əsasən Azərbaycanla Ermənistən arasında münasibətlərin yaxşılaşmasından asılıdır. Həzirdə bir sıra beynəlxalq təşkilatlar bize qarşılıqlı qəbul olunacaq həlli tapmaqdə yardım etməyə çalışırlar. Əlbətə, bu günə kimi gördüklərimiz odur ki, bütün beynəlxalq təşkilatlar başa düşür ki, bu həller beynəlxalq hüquqa əsaslanmalıdır. İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatanдан bu günədək təxminən üç il keçib, biz getdikcə daha çox sayda birbaşa bəyanatlar eşidirik ki, Qarabağ Azərbaycanın ərazisidir. İşgal dövründə bəle bəyanatlar olsayıdı, çox güman ki, ikinci Qarabağ müharibəsi başlamazdı. Təessüf ki, uzun illər - 28 il ərzində Minsk qrupu çərçivesində gedən danışçılar heç bir nəticə vermedи. Ümumiyyətə, həll üçün hər hansı düstur ortaya qoyulmadı. O dövrdə çox ziddiyətli, çox mücerred bəyanatlar verildi, bundan məqsəd münaqişənin dondurulması idi və bu, Azərbaycan üçün məqbul deyildi. Bezi ləri çalışırdılar ki, bu münaqişəni dondursular, danışçıları sonsuz etsinlər və ictimai diplomatiya təşəbbüsleri ilə Azərbaycana müəyyən bir əməkdaşlıq təlqin olunsun. Beləliklə, biz Ermənistənla biznes qurmağa, münasibətlərin yaxşılaşmasına məcbur olaq və guya ki, münaqişə gələcək nəsillər tərəfindən həll edilməlidir.

Mən işgal dövründə dəfələrlə ictimaiyyət və beynəlxalq təşkilatlar qarşısında Ermənistənə qarşı sanksiyaların tətbiq olunmasının vacibliyini bildirmişəm və bu da sözsüz ki, beynəlxalq təşkilatların bəyannamələrinə və qərarlarına əsaslanırdı. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi qətnamələri, Avropa Şurasının, həmçinin Avropa Şurası Parlament Assambleyasının qərarları, hətta Avropa Parlamentinin, - baxmayaraq ki, həzirdə kifayət qədər ermənipərest mövqədədir, onun da qəbul etdiyi qətnamə var idi ki, reallığı eks etdiridi, - lakin bu sanksiyalar baş vermedi, burlar Ermənistənə qarşı tətbiq olunmadı. Çünkü geosiya gündəlik tamamilə fərqli idi.

Odur ki, özümüz bunun öhdəsindən gəlməli olduq. Biz BMT Təhlükəsizlik Şurasının qəbul etdiyi qətnamələri döyüş meydانında icra etməli olduq və hazırda vəziyyət deyişib. Qeyd edim ki, həmin dövrlərde beynəlxalq aktorların heç biri, yəni, bu gün "Qarabağ Azərbaycandır!" deyən beynəlxalq aktorlar heç vaxt bu ifadəni dile getirmirdilər. Postsovet məkanındaki digər münaqişələrlə bağlı bəle ifadələr istifadə olundurdu. Azərbaycana gəldikdə isə deyildi ki, razılığa gəlməlisiniz. Deyirdilər ki, öz müqəddəratını təyin etmə və ərazi bütövlüyüն integrasiya etməlisiniz. Onlar bilirdilər ki, bu, mümkün deyil, bunun mümkünşüslüyünü bilirdilər. Beynəlxalq hüququn fundamental prinsipləri var, ərazi bütövlüyü və xalqların öz müqəddəratını təyin etməsi bu prinsiplərdir. Lakin öz müqəddəratının təyin olunması ərazi bütövlüyü principini kölgədə qoymur və nəzərə alsaq ki, Ermənistən ar-tiq müstəqil dövlət kimi mövcuddur.

Lakin hazırda vəziyyət fərqlidir və beynəlxalq vasitəciler, bəle deyim, öz mövqələrini ifadə edirlər və onlar daha real bir nöqtəyi-nəzərdən çıxış edirlər. Bilirsiz, mən dəfələrlə eşitmışəm, xü-

susilə, işgal dövründə eşitmışəm, deyirdilər ki, Azərbaycan reallığı qəbul etməlidir, daha doğrusu nəzərə almalıdır. Mən deyirəm ki, raziyam. Həzirdə hamı yeni reallığı nəzərə almalıdır. Çünkü 30 illik işgal dövrünü, daşıntılar dövrünü, həmçinin ikinci Qarabağ müharibəsinin reallıqlarını qəbul etmədən həlli düşünmək mümkün deyil. Lakin hazırda beynəlxalq vasitəcilerin səyləri kifayət deyil. Hazırda üç beynəlxalq tərəf var ki, bu prosesdə dəstək olurlar - ABŞ, Rusiya və Avropa İttifaqı. Azərbaycan üç istiqamət üzrə tam səmimiyyətlə bu prosesə qatılıb və nəticəyönümlü yanaşma ortaya qoyur. Lakin iniyədək bir neticə yoxdur. Çünkü düşünürəm ki, Ermənistən son addımlını atmalıdır. Onlar artıq müharibədən sonra bir sıra addımlar atıblar və mən deməzdəm ki, bu addımlar könüllü olaraq atılıb. Son iki il yarımdən bir neçə məqam olduğunu və onlar birbaşa Ermənistən nümayiş etdirdi ki, bizim ərazi bütövlüyüümüzü tanımasalar, biz onların ərazi bütövlüğünü tanımayacaq. Bunun nə mənə daşıdığı onlara kifayət qədər ayındır. Onlar artıq qəbul ediblər ki, Qarabağ Azerbaycandır. Bunu açıq şəkildə bəyan ediblər və artıq sənədə imza atmaq mərhələsidir. Bu, sonuncu mühüm məqamdır. Əger bu addım atılsa, - danışçılar heyeti və xarici işlər nazirleri səviyyəsində danışçılar gedir, bilirsiz ki, növbəti danışçılar yaxın günlərde Moskvada baş tutacaq, - Ermənistən bu bəndlə razılaşsa ve Azərbaycana qarşı hər hansı ərazi iddialarından imtina etə, bu sazişin ilin sonuna dek imzalanması kifayət qədər mümkün deyildi. Lakin bu olmasa, biz onları məcbur edə bilmərik. Biz 28 il onları məcbur edə bilməmişik ki, beynəlxalq hüquqa riyət etsinlər. Yalnız bunu güc hesabına məcbur etdik. Lakin bu halda sülh olmayıcaq. Bu, bölge üçün heç de yaxşı ssenari deyil, sabitliklə, təhlükəsizliklə nəticələnməyəcək. Lakin, eyni zamanda, çox həssas geosiya vəziyyəti nəzərə alsaq, gələcəkdə də çətinliklər yaradacaq. Beləliklə, bildiyiniz kimi, üç vasitəci var. Bunların hər biri kifayət qədər beynəlxalq səviyyədə məxanizmlərdən istifadə edə bilər ki, müstəqil olaraq fəaliyyət göstərsin. Biz ümid edirik ki, bu üçündə birində tekəmülü, irəliliyişi görücəyik.

Italiya nümayəndəsi Maurizio Geri: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident, artıq ikinci dəfədir Şuşadayam. Bizi qəbul etdiyinizi görə təşəkkür edirəm. Sualım son iki həftə ilə bağlıdır. Mən iki həftə ərzində ADA Universitetində Yay Enerji Məktəbində iştirak etmişəm. Mən Azərbaycanın Avropa və Mərkəzi Asiya arasında körpü rolu haqqında soruşmaq isteyirəm. Ələlxüs, qaz və digər enerjinin Çin və Rusiya kimi ölkələrən tam istehlakı ilə əlaqədar. Mən bili-rəm ki, Türkmenistanla layihələr var, - eger Türkmenistan razılaşsa, bili-rəm ki, siz de bu layihənin tərəfdəsiniz, - Avropa və yaxud İtaliya hənsi dəstəyi vermelidir ki, bu proses inkişaf etsin?

Prezident İlham Əliyev: Transxəzər Qaz Boru Kəməri ilə əlaqədar mən artıq bir neçə dəfə mövqeyimi bildirmişəm. Bir daha təkrar etmək istəyirəm ki, bu, Azərbaycanın təşəbbüsü ilə başlayacaq bir layihə deyil. Çünkü Azərbaycanın təşəbbuskarı olduğu layihələr həmin o layihələrdir ki, bu, ölkələrin resurslarına əsaslanırsın. Məsələn, Cənub Qaz Dəhlizi. Bizi o layihənin təşəbbüs-kariyi, əsas səhmdarlarından biriyik və əslində biz o layihənin bütün dövlətlərə, hökumətlərə, sazişlərinin də əlaqələndiricisi kimi çıxış edirik. Bildiyiniz kimi, bu layihə müvəffəqiyətə icra olunmuşdur və artıq iki ildir ki, Azərbaycan Avropaya əhəmiyyətli qaz tədarükçüsünə əvvəlmişdir və Avropa Komissiyasının Prezidenti Azərbaycanı etibarlı tərəfdəş adlandırir. Avropa İttifaqının enerji komissarı Azərbaycanı panAvropa qaz tədarükçüsü adlandırir. Buzim sözsüz ki, Avropaya qaz tədarükümüzün coğrafiyası genişlənir və

ümidvaram ki, ilin sonuna qədər elavə iki Avropa ölkəsi Azərbaycan qazının alicisina çevriləcək.

O ki qaldı, Transxəzər layihəsinə, bu layihə bir ideya olaraq Türkmenistanın qaz ehtiyatlarına əsaslanır. Odur ki, bu təşəbbüsün irəli sürülməsi və yaxud ona sərməyə yatırılması bizzən asılı deyil. Biz nə edə bilərik? Biz tərəfimizdən mövcud infrastrukturumuza təklif edə bilərik və yaxud müəyyən ərazi təklif edə bilərik ki, yeni infrastruktur inşa edilsin. Lakin, eyni zamanda, onu unutmamalıyı ki, bu gün Azərbaycan üç il əvvəl inşa edilən boru kəmərinin genişləndirilməsi ilə müşəquldür. Neye görə? Çünkü tələbat artır. TAP boru kəməri 10 milyard kubmetrə hesablanmışsa, 20 milyard kubmetrə qaldırılmalıdır. TANAP 16-dan 32-yə qaldırılmalıdır. Bu, əvvəller bizzən gözlenilmədi. Lakin indi gözənlər və vəziyyət dəyişib. Odur ki, biz genişlənmə haqqında niyə danışırıq? Azərbaycan daha çox qaz istehsal edəcək və hər yeni il əvvəlki ildən daha çox istehsal edir. Məsələn, 2021-ci ildə biz 19 milyard kubmetr ixrac edirdik, keçən il artıq 22-yə qalxmışdır və cari ildə 24 olacaq. Sizinle görüşmədiyimiz bu ayillarda biz ən azı 300 milyard kubmetr ehtiyatı olan "Abşeron" qaz yatağının kəşfini elan etmişik və artıq ilk quru "Şahdəniz" dəki bütün quyuşlardan daha məhsuldardır. Odur ki, bizim boru kəmərləri sisteminin genişlənməsi öz resurslarımızın artması ilə bağlıdır. Xəzər denizinin Şərqi sahilindən əlavə qaz ehtiyatlarına gəldikdə, bunun üçün Transxəzər sualtı qaz boru kəməri inşa edilməlidir və ikinci cisi, Bakıdan Avropa istiqamətində Cənub Qaz Dəhlizi kimi yeni infrastruktur lazımdır. Sual yaranır ki, bu mühüm layihəni kim maliyyələşdirəcək? Bu sualın hələlik cavabı yoxdur. Bu suala cavab tapana qədər layihənin icrası və yaxud da bu məsələ haqqında düşünmək bir o qədər real olmayıcaq. Eyni zamanda, biz bili-rəm ki, Avropa bankları mədən yanacağı ilə əlaqədar layihələri maliyyələşdirir. Odur ki, bu layihə üçün ciddi vəsat cəlb etmək çətin olacaq. Məsələn, Cənub Qaz Dəhlizini inşa edəndə biz korporativ maliyyə ilə bərabər, həmçinin Avropa Yenidənqurma və İnkışaf Bankından, Avropa İnvestisiya Bankından, həmçinin Asiya İnkışaf Bankından və Asiya Infrastruktur Investisiya Bankından vəsat cəlb etmişik. Lakin indi isə burlardan ikisi - Avropa institutları mədən yanacağı ilə əlaqədar layihələri hazırla-maliyyələşdirir. Onlar yaşıl kecid layihələrini maliyyələşdirir. Bu da sözsüz ki, vəziyyəti dəha çətinləşdirir. Avropada qaz qiymətlərinin dəyişkənliliyi də yeni-yeni suallar ortaya qoyur. Həmçinin qiymətə qoyulan məhdudiyyət, - mən düşüñürəm ki, bu, qəbul olunmazdır, istehlakçılar həmin yuxarı həddi təyin edir, - bu da istənilən bazar iqtisadiyyatı prinsip-lərinə ziddir. Avropa ölkələri illərlə bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinin tərəfdarı olub. Beləliklə, real baxışdan bu, çox ciddi bir problemdir. Lakin kimse Transxəzər boru kəmərini inşa etmək istəse biz şad olarıq. Nəticədə bizə əlavə tranzit rüsumları ödəniləcək və yeni əməkdaşlıq imkanları yaranacaq.

Vüsalə Mahirqızı: "APA Group"un icraçı direktoru: Cənab Prezident, qayıldı-başı bağlı soruşmaq isteyirəm. Hazırda Böyük Qayıdırış Programı üzrə əhali Laçın köçürülr. Növbəti hənsi rayonumuzun sahələri öz rayonlarında qarşılanacaq? İkinci sualımız isə Sizə bir az bəlkə şəxsi görünebilər. Qarabağ azad olunanda buraya ordumuzun ardınca ilk Siz gəldiniz. Sonra çox tez-tez Qarabağa sefərlər edirsiniz, hər dəfə gələndə biz izleyirik, yeni layihələr, yeni yerlər açılır. O, Sizdə necə bir hiss yaradır? Tamamilə dağılmış bir yer və hər dəfə onu daşbadaş tıkmak. Necə hiss edirsiniz? Ümumiyyətə, qalib Prezident olmaq necə bir hissdir?

Prezident İlham Əliyev: Bilirsiz, mənim hiss etdiyim duyğular Azərbay-

can xalqının hiss etdiyi duyğulardan heç de fərqlənmir. Sadəcə olaraq, fərə ondadır ki, mən bu yerləri, necə deyərlər, tez-tez görürəm. İnsanların ekseriyəti bunu televiziya vasitəsilə görür. Ancaq, eyni zamanda, bildiyiniz kimi, azad edilmiş bölgələrə indi turlar da teşkil edilir və qeyd etdiyiniz kimi, vətəndaşlar da süretlə azad edilmiş torpaqlara qayıdır.

Əlbətə, ilk növbədə, qürur hissi duymuram. Hər dəfə Qarabağa və Şərqi Zəngəzura geləndə, ilk növbədə, hiss etdiyim qürur hissidir. Çünkü xalqımla, ordumuzla, qəhrəmanlarımızla fez etməmək mümkün deyil. Mən bili-rəm, həmçinin siz də bilirsiz ki, Şuşaya çatmaq üçün bizim qəhrəman əsgərlərimiz və zabitlerimiz Zəfər yolunu necə keçiblər, yüngül silahlarla, qarşılarda topa, tankla, artilleriya ilə silahlanmış düşmənlə üz-üzə, bəzi hallarda əlbəyaxa döyüşlərde ölçüm necə gediblər. Azərbaycan xalqının ruhu necə de yüksəkdir. Yəni, bütün bunlar xalqımızı hər birimizə bir daha tanıtdı. Azərbaycan insanların necə yüksək mənəvi keyfiyyətlərə malik olmasını bir daha hər birimizə, ilk növbədə, bütün dünyaya göstərdi.

Dağlılış şəhərləri, kəndləri görmək hər birimiz üçün çox ağırdır. Bu ağrı ilə biz barışa bilmirik. Baxmayaraq ki, mən artıq son üç ilə yaxın dövrə azad edilmiş ərazilərdə bəlkə yüz dəfədən çox olmuşam. Hər dəfə daşıntıları gördən ürəyim ağıyrı, hər dəfə özümə sual verirəm: nə üçün bizim qonşu saydıgımız insanlar bu barbarlığa ilə atıblar? Axi, biz onlara nə etmişik? Özü də Birinci Qarabağ müharibəsində məğlub olan tərəf biz idik. Biz onların şəhərlərini dağıtmırıq, biz onların qəbirlərini dağıtmırıq, onların ölülərinin sümüklərini çıxarırdıq. Nə üçün bunu ediblər? Bu insanların ürəyində bize qarşı nə qədər nifret var idi ki, insanlıqın sağlamayı bəməlləri etsinlər. Yəni, buna mən bu güne qədər anlaya bilmirəm və yəqin ki, heç vaxt normal insan bunu anlaya bilməz.

Eyni zamanda, hər dəfə yeni bir inkişaf layihəsini gördən, yaxud da ki, təməl mərasimində iştirak edəndə sanki, necə deyərlər, damarına qan vurulur, yəni, o qədər müsbət enerji verir ki, bu müsbət mənəvi enerji insanı fiziki cəhətdən de gücləndirir. Təkcə, bax, bu bölgənin havası deyil, - mən eminəm, siz də eyni hissələri keçirirsiz, - özümüzü Şuşada yaxşı hiss edirik, yaxud da ki, Zəngilanda, Laçında. Təkcə havaya gərə deyil, daxildən gələn xoşbəxtlikdir. Xoşbəxtlik nadir, bir çoxları özünə sual verir. Amma hər dəfə bu inkişafi görüdə mən özümə deyirəm, yəqin ki, xoşbəxtlik, bax, budur.

O ki qaldı, Böyük Qayıdırış Programına, biz 30-dan çox şəhər və kəndin Baş planını təsdiqlədik, bir çox kəndlərin təməli də qoyuldu və artıq bu rəqəmlər səsləndirilmişdir. Həm Qarabağ, həm Şərqi Zəngəzur rayonları üzrə təxmini nə növbəti üç il ərzində 150 mindən çox insanı qaytaracaq. İndi biz, necə deyərlər, işin ibtidai mərhələsindəyik. Çünkü layihələndirme, tender prosedurları çox vaxt aparır. Biz istəyirik ki, hər şey qayda ilə, qanunla olsun, tam şəfəf olsun və bu da vaxt aparır. Əminəm ki, keçmiş köçkünlər bunu anlayışla qarşılıyırlar. Amma təkcə Qarabağ regionuna 2026-cı ilə qədər 140 min insanın dönmesi nəzərdə tutulur. Ümid edirəm ki, Şuşa şəhərinə gələn il ilk sahələr gələcək, yerləşəcəklər. İndi siz də yəqin ki, bu gün hələ vaxtınız olmayıb, ya axşam, ya sabah gəzəcəksiniz, görəcəksiniz ki, bir neçə yerdə artıq inşalat layihələrinin, yəni, yaşayış binalarının tikintisi gedir.

Təbii ki, minatəmizləmə prosesi ən böyük əngeldirdir. Çünkü bu iki il ərzind

Şuşada Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib

(Əvvəli 3-cü səhifədə)

Bu miqyasda layihələri iki il yarımla ərzində həyata keçirmək, mənca, heç kimin ağlına gəlməzdi. Heç kim təsəvvür edə bilməzdi ki, cəmi iki il yarımla ərzində bu qədər genişmiqyaslı işlər görülecekdir, özü de böyük ərazidə - 10 min kvadrat-kilometri əhatə edən ərazidə durmadan gecə-gündüz işlər gedir. Azərbaycan ictimaiyyəti də vaxtaşırı məlumatlandırılır, həm planlar haqqında, həm de görüləmiş işlər haqqında. Şəhərlərin Baş planları təsdiq olunanda həmin şəhərlərdə yaşamış insanların reyi də nəzərə alınmışdır. Şəhərlərin bərpasının təməqquy়o mərasimini də mən keçmiş köckünler birləşdə həyata keçirmişəm. Yəni, biz çox istəyirik ki, otuz il ərzində mənəvi və fiziki əzablar çəkmış insanlar ən yaxşı şəraitlə təmin olunsunlar və buna doğru gedirik və gedəcəyik.

Misirdən olan Məcid Şalkı: Cənab Prezident, mən Yaxın Şərqi Xəbər Agentliyindənəm. Cənab Prezident, Siz ölkənizə qarşı olan təhlükələrdən və müharibədən sonrakı seyləriniz haqqında danışdırınız. Siz minaları qeyd etdiniz. Minalar insanların gündəlik həyata neçə təsir edir? Bu, həm de inkişaf layihələrinə neçə mane olur? Bunun öhdəsindən neçə gələrsiniz? Çünkü minatəmizləmə çox bahalı prosesdir.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, siz ən vacib məsələyə toxundunuz. Çünkü minalar müharibə bitəndən sonra üç yüzdən artıq insanın həyatına son qoyub və ya onları ağır şəkildə yaralayıbdir. Yəni, üç yüze yaxın minanın partlaması azad olunmuş ərazilərdə baş vermişdir. Bu isə müharibə cinayətidir, minaları basdırmaq müharibə cinayətidir. Amma həmin minaların xəritəsini təqdim etməməsi Ermənistənə bize qarşı olan terrorun davamıdır. Biz bəlilik ki, o xəritələr onlarda var, cənub minalar məhz bəle basdırılır. Minaları basdırılanların əlinde xəritə olur, cənub onlar özləri həmin minaya düşə bilərlər. Əvvəl onlar ən yüksək səviyyədə Ermənistən baş naziri şəxson resmi bize deyirdi ki, onlarda bəle bir xəritələr yoxdur. Nəhayət, boyunlarına aldları ki, bəle bir xəritələr var. Bəs, nəyə görə bize yalan deyirdilər? Çünkü istəyirdilər ki, azərbaycanlıları ölməkdə davam etsinlər, şikət olsunlar. Onlar daha sonra bize mina xəritələrini təqdim etdilər. Amma həmin xəritələrin dəqiqliyi heç 25 faiz deyildi. Yəni, bunun heç bir mahiyyəti yox idi. Bu, çox mənəsiz xəritələr idi. Biz ciddi səyələr göstəririk, tədbirlər həyata keçiririk ki, minaların azad olaq. Biz avadanlıq almışq, xüsusi maşınlar götərmişik. Bizim yerli şirkətlərdən biri artıq Azərbaycanda onları istehsal etməyə başlayıb. Biz özəl şirkətləri dəvət etmişik və bəri istiqamətde bir neçə özəl şirkət yaradılıbdır, onlar da bu prosesə qoşulublar. Bizim dövlət minatəmizləmə agentliyimiz ANAMA Müdafiə Nazirliyinin müvafiq bölməleri və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin müte-xəssisləri ile birləşdə gecə-gündüz çalışırlar ki, əraziləri minadan təmizləşinlər. Ancaq bizde əlan hesablamaya görə, ərazilərimizdə bir milyondan artıq mina basdırılıb. Ərmənilərin bize verdiyi xəritə təqribən 400 min minanı əhatə edir. Yəni, onlar etiraf etdilər ki, 400 mindən artıq mina basdırılıblar. Ancaq biz bəlilik və bu, olduqca dəqiq məlumatdır ki, minaların sayı 1 milyona yaxındır. Biz bəyənəlxalq şirkətlərdən bir neçə teklif almışq ki, onlar bu sahədə işləsinlər. Təessüf ki, qiymət çox yüksək idi. Mən təfərrüata varmaq istəmirəm, ancaq bu rəqəm bizde olan rəqəmlər məqayisədə 8-10 dəfə artıq idi. Yəni, bizim yerli şirkətlərimiz və ANAMA minatəmizləmə fəaliyyətini bəyənəlxalq şirkətlər məqayisədə 8 və ya 10 dəfə ucuz həyata keçirir. Biz dronlardan feal şəkildə istifadə edirik. Bizim bəzi parlaq zəkaya malik insanların sayesində artıq bəle dronlar var. Bu, bizə böyük yardım olur. Ancaq biz dərk edirik ki, bu, çox uzun bir prosesdir. Təessüflər olsun, bilməliyik ki, gələcəkdə də qurbanlar olacaqdır, er-

mənilərin bize qarşı terroru davam edir. Minalardan təmizlənməmiş əraziləri biz təcrid etmişik və azad olunmuş ərazilər hələ də giriş mehduddur. Bu, bize imkan verir ki, itkilərin qarşısını alaq. Ancaq keçmiş məcburi köckünler kütlevi şəkildə qayıdanda çox ehtiyatlı olmalıdır. Mən buradan onlara müraciət edirəm ki, icazə olmayan ərazilərə səfər etməsinlər. Bu, olduqca tehlükəlidir. Bu, ən böyük tehlükələrdən biridir. Təessüf ki, bizi qarşıda uzun illər belə bir tehlükə gözleyir.

Gürcüstandan Gela Vasadze: Cənab Prezident, hər seydən əvvəl, bələ irimiqyaslı və gözəl tədbirin təşkilinə görə sağı olun. Həqiqətən, təsirləndim. Mən sülhə doğru bir neçə addım və ya bir addım olması barədə Sizin razıyam. Lakin sülh Qarabağın erməni əhalisinin integrasiyası prosesinin neçə keçəcəyindən asılıdır. Dostlarımızla səhəbət zamanı o xalq haqqında danışanda mən onlardan soruşuram: "Məne bu xalqın telefonunu verin". Siz Qarabağ ermənilərinin telefonunu tapmısınız? Siz bu telefonu bilirsınız? Sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Biz bu məsələ ilə bağlı öz mövqeyimizi dəfələrlə bəyan etmişik və maksimum konstruktivlik göstərmişik. Lakin təessüf ki, Qarabağda hakimiyəti ələ keçirmiş xunta və özlərini gah "president", gah "nazirlər", gah da "deputatlar" adlandıranlar artıq hər kəsədə gülüş doğurur. Onlar Rusiya sülhməramlı kontingentinin müvəqqəti yerdəsiydi ərazidə yaşayışları girov götürübələr.

Biz təşəbbüs göstərdik, mən Qarabağ ermənilərinin nümayəndələri ilə temasla məşgül olmaq üçün xüsusi nümayəndə təyin etdim və bu temasların qurulması məqsədilə o, Qarabağa göndərildi. Birinci görüş məhz orada, Xocalı qəsəbəsində Rusiya sülhməramlı kontingentinin bazasında oldu. Bundan sonra biz Qarabağ ermənilərinin nümayəndələrini dialogu davam etdirmək üçün Bakıya dəvət etdik. Lakin onlar imtina etdilər, həm də nümayışkarane şəkildə. Müəyyən vaxtdan sonra biz onları yenidən dəvət etdik. Ola bələdi ki, hansısa səhv olub, onların həqiqətən də bunu istəmədiklərinə əmin olmaq məsələsində yanlışlıq ola bilərdi. Yenə də imtina etdilər. Lakin mən onda dedim ki, üçüncü dəvət olmayıacaq. İstəmirəsə, demək, istəmirələr.

Amma sonra ne olduğunu yəqin ki, yaxşı bilirsınız. Azərbaycan ile Ermənistənən dövlət sərhindənə nəzarət-buraxılış məntəqəsinin qurulması. Əger bizim bütün fəaliyyətimiz xronologiyasını izləsəniz, hətta ikinci Qarabağ müharibəsinin başlanmasına qədər getsəniz, siz bizim haqlı olduğumuzun məntiqini və güclü argumentini görecəksiniz. Biz utana bələcəyimiz və ya "bəli, bax, burada biz haqsızıq" deyəcəyimiz heç bir şey etməmişik. Biz hər şeyi düzgün etmişik.

Biz ikinci Qarabağ müharibəsinin başlanmasına qədər iki il müddətində erməni rəhbərliyinə də şans vermişik, amma onlar bundan istifadə etmədilər. Biz Laçın-Xankəndi yoluğun, sadəcə, "özbaşına kecid" olduğu, Ermənistən 2021-ci ilə istehsal etdiyi minaların bu yol vasitəsilə göndərdiyi vaxtda da şans verirdik. Biz bu minaları aşkar etdik, tapdıq. Biz Rusiya sülhməramlı kontingentinin, həmçinin Ağdamda yerləşən Rusiya-Türkiyə monitoring mərkəzinin nümayəndələrini dəvət etdik, göstərdik və sual verdik: "Bu minalar Qarabağa necə gətirilib? Onları kim getirib? Kim diqqətdən qaçırib?". Halbuki, bu, mümkin deyil. Ermənistən terroru davam etdirdiyindən, bəzən Qələbədən sonra öz ərazimizdən ne üçün helak olmalyıq?

Ona görə də bizim bütün addımlarımız məntiqli, əsaslandırılmış, müdrik və kifayət qədər cəsareti id. Bu səbədən sərhəddə nəzarət-buraxılış məntəqəsinin qoyulması postmünəqışə dövründə mühüm mərhələ idi və şəraitı əhemmiliyi dərəcədə dəyişdi. Həmçinin bu hərəkətlərin, hərçənd dərhal və bütün aktorlar tərefindən heç də həvəs-

lə deyil, tam qəbul edilməsi nəticədə legitim olaraq qəbul olundu. Bu da bir mesaj idi. Lakin biz neçə dəfə mesaj göndərəliyik, neçə dəfə işaret etmeliyik? Məgər bunlar artıq az id? Həm Fərrux əməliyyati, həm 2021-ci ilin mayında Ermənistən-Azərbaycan sərhədində vəziyyət, həm 2022-ci ilin sentabrında sərhəddə vəziyyət, həm de nəzarət-buraxılış məntəqəsi. Axi biz neçə dəfə onlara mesaj verməliyik? Məgər belə anlamazdır.

Ona görə indi yeniden integrasiya məsələsi Qarabağın erməni sakınlarını bax bu yanlışlardan, onları girov götürən, qul kimi istismar edən bu xuntadan nə vaxt qurtula biləcəyindən asılıdır. İndi də istismar edirlər, cümlə ekofəallar Laçın-Xankəndi yoluna çıxanda, Xankəndidəki sözdə "erməni rəhbərliyi" sadə vətəndaşlara bu yoldan istifadə etməyə icazə vermirdi. Onlar blokpost qoyaraq, bizi blokadada ittiham edirlər. Bu gün onlar yənə Ağdam-Əşgeran yolunda beton plitələr qoyublar. Siz "nə üçün ərzaq məhsulları başqa ölkədə gətirilməlidir? Axi "Qarabağ Azərbaycandır" dediniz. Elədirmi? Bunu hamı təsdiq edir? Hamı təsdiq edir. Kimsə bunun bəle olmadığını deyirmi? Yox. Onda niyə yüksək başqa ölkədən gətirilməlidir? Bu, məntiqə siğmir. Lakin bu jesti qəbul etmək əvəzinə, orada beton bloklar qoyulur. Kim-kimi bloklar? Ona görə də bütün məsələ bundadır.

Bu gün çadırlarda oturub və kiməsə etiraz edilməsi komediya şousudur. Bu, sadəcə, lətəfdir. Özünü "presidentlər" adlandıran şəxslerin etiraz etməsi, oturraq tətil bəzə jurnalistlər tərefində zarafat mövzusu olub. Yəqin ki, növbəti mərhələdə "uzanan" tətil olacaq. Sonra nə bilim, hansı olacaq, lakin bu, məsələyə kömək etməyəcək. Biz Qarabağdakı erməni azlığının hüquqlarını və təhlükəsizliyinə eməl etməkə Konstitusiyamız çərçivəsində və Azərbaycanda bu məsələlərin necə həll edilməsi üzrə xeyirxah təcrübə çərçivəsində yenidən integrasiya yolu ilə irəliyə hazırlıq.

Azərbaycan coxmilləti və çoxkonfessiyallı dövlətdir, bizim gücümüz də bundadır. Azərbaycanda yaşayan etnik qrupların bütün nümayəndələri eyni hüquq və vəzifələrə, təhlükəsizlik səviyyəsinə malikdirlər. Ne üçün hansıa etnik qrup bu fonda fərqlənməlidir, bu, mənə də tam aydın deyil. Bax, bizim yanaşmamız belədir. Biz inkiyadək Xankəndidə və ətrafində yaşayan cəmiyyətin sağlam düşüncəli hissəsinin Azərbaycana belə məhəl qoyulmamasının bütün perspektivsizliyini başa düşəcəyinə və sağlam düşüncənin üstünlük təskil edəcəyinə inamımız itirməmişik. Əks halda, düşünürəm ki, kiminsə gəlib onların yerinə döyüşəcəyinə indi yalnız sadəlövhələr bel bağlaya bilər. Onların reallıqları anlaya bilmesi və barışması üçün bir neçə mərhələ olub.

Onlar müxtəlif instansiyalara, qonşulardan başlayaraq uzaqda yerləşən bəzəyi olənlər qədər müxtəlif dövlətlərə məraciet edirlər. Amma, zənnimcə, ağlı başında olan heç kim Azərbaycanın ərazisində bizimlə döyüsməyəcək. Ona görə də onlar sonunda bu reallıqları başa düşməli və barışmalıdır. Artıq səyəldim ki, işğal dövründə vəsaitəcələr mənə dəfələrlə deyirdi ki, "Birinci Qarabağ müharibəsi belə qurtar, siz realıqları qəbul etməlisiniz". Lakin mən onları qəbul etmirdim və etmədim. Ancaq indi mən yenə də deyirəm: gəlin bu realıqları qəbul edin, bu realıqların dəyişməsi baş verərsə, bu, yalnız və yalnız nə Ermenistan, nə de Qarabağın erməni azlığı üçün yaxşı olmayıacaq. Bu səbədən əmid edirəm ki, onlar bu sözləri eşidək və düzgün nəticə çıxaraqlar.

Paolo von Schirach, "Global Policy" Institutunun prezidenti: Cənab Prezident, qonaqpərvərliyə görə təşkük edirəm. Siz müharibədə qalib gelmişiniz, indi isə sülhə təmin etməlisiniz. Siz bu gün Azərbaycanda çalışmaq istəyən Amerika şirkətlərinə hansı mesajı verə bilərsiniz? Təbii ki, neft və qaz sahəsi bellidir. Ancaq digər sahələrdə Amerika şirkətlərinə və biznes liderlərinə hansı mesajınız ola bilər ki, qarşılıqlı, faydalı, şəffaf fəaliyyət göstərsiniz. Bu fəaliyyət təbii ki, Sizin müharibədən əziyyət çəkmiş xalqınızın da mənafeyi namən olmalıdır. Cox sağ olun.

President İlham Əliyev: Əlbəttə, bu gün bizim prioritetimiz təbii ki, qeyri-neft sektorunun inkişafıdır. Biz ümumi daxili məhsulda iqtisadiyyatımızın qeyri-neft sektorunun payını ildən-ilə artırırıq. O, artıq 50 faizdən yüksəkdir. Bu gün biz həm də qeyri-neft ixracını artırırıq. Mənim Amerika şirkətlərinə mesajım ola bilər ki, bu gün kapital və sərmayə proqnozlaşdırılabilən və sabit məkanlara gedir, bələ bir məkan məhz Azərbaycandır. Hətta işğal dövründə Azərbaycan sabitlik məkanı idi. Ancaq elbəttə ki, Ermənistən-Azərbaycan Daglıq Qarabağ münaqışının həll edilməmiş qalması müəyyən risklə doğurur. Ancaq ikinci Qarabağ müharibəsi başa çatıqdən sonra həmin risklər ümumə minimuma endirilib.

Bizim hökumətizmizin çox uzaqqorən və proqnozlaşdırılabilən programı var. İnkışafla bağlı, biznes mühitinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı programımız var. Hesab edirəm, Azərbaycanda yaşayan əcnəbi insanlar təsdiq edə bilərlər ki, ölkəmizdə idarəcilikdə çox müsbət dəyişikliklər var, xüsusilə də bizim maliyyə sistemimizdə. Korporativ menecment baxımından da bizim şirkətlərdə böyük dəyişikliklər var. Biz artıq həmin prosesin yekun mərhələsindəyik və məqsədimiz də tam şəkildə bəyənəlxalq standartlara uyğun olmalıdır. Bizim ölkəmizin iqtisadiyyatı sabitdir. Xarici borcumuz ümumi daxili məhsulla müqayisədə təqribən 10 faizə bərabərdir. Bizim valyuta ehtiyatlarımızda da ümumi daxili məhsuldan 10 dəfə artıqdır və biz xarici borcumuzu bir həftə içərisində bağlaya bilərik.

Ticarət dövriyyəmiz böyük profisitlə həyata keçirilir. Bu son altı ay ərzində ixrac-idxləllə müqayisədə bizim profisitimiz 10 milyard dollara bərabər idi. Siyasi vəziyyət sabitdir. Azərbaycan özünü neft-qaz sahəsində etibarlı tərefdəş kimi sübut edib və bu gün coğrafi yarışməni, artıq çox müasir nəqliyyat infrastrukturunu nəzərə alaraq əlaqələndirmə məsələlərinde fəal çalışır. Beləliklə, şirkətlər üçün bizim ümumi mesajlarımız budur. Hesab edirəm ki, bu, Azərbaycana gəlmək istəyən şirkətlər üçün yaxşı bir mesajdır.

Prioritet sahələrə gəldikdə, elbəttə ki, bir nömrəli məsələ azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulmasıdır. Azad olunmuş ərazilərdə bu gün coxsayılı bəyənəlxalq şirkətlər kontraktor kimi fəaliyyət göstərir.

Bizim fəal çalışduğumuz digər bir mühüm sahə rəqəmsallaşmadır. Həmin sektora böyük həcmde maliyyə vəsaiti ayrılib. Böyük potensialımız var. Mən bilirəm ki, bəzə Amerika şirkətləri artıq bərpəolunan enerji sahəsinə maraqlı göstərir. Biz bu sahədə çox böyük potensial malik. Bakını yaxşı tənianın insanlar bilirəm ki, Bakı çox küleklə şəhərdir və elbəttə, bəzən küleklə güclü olanda bu, problem yaradır. Ancaq, eyni zamanda, biz görürük ki, küleklə Xəzər dənizində də böyük gelir getirəcək. Artıq Bəyənəlxalq Maliyyə Korporasiyası hesablaşma aparıb. Hesablaşmaya görə, təkçə Xəzər dənizində 157 qıraqat həcmində potensial var. Yeni bərpəolunan enerji sahəsində şirkətlər artıq fəaliyyət göstərir.

Şuşada Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib

(Əvvəli 4-cü səhifədə)

Bu ilin sonuna dek 240 meqavat gücündə birinci Güneş enerjisi stansiyası istifadəyə veriləcəkdir, lakin bu, yalnız birincidir. Biz 10 qıqavat səviyyəsində memorandumlar və sazişlər imzalamaşıq. Beləliklə, texniki-iqtisadi əsaslanırmaya başlanılib. Həmin memorandumların yarısı belə həyata keçirilsə, bu, bizim üçün kifayət edəcək ki, Avropana geniş coğrafiyaya elektrik enerjisini ixrac edə bileyk. Bu, bizi elektrik enerjisini istehsal etmək üçün təbii qaza da qənaət etməyə imkan verəcək və biz həmin həcmi beynəlxalq bazara çıxarıcağıq. Yəni, bu, hər kəs üçün uduşlu bir vəziyyətdir.

Mən Amerika şirkətlərini kənd təsərrüfatı sahəsində de görmək istərdim. Biz, əlbəttə ki, kənd təsərrüfatı sahəsinde, suvarmada Amerika şirkətlərinin aparıcı avadanlıqlarından istifadə edirik. Ancaq men investor görmək istəyirəm, cünki Azərbaycanın kənd təsərrüfatı sahəsinin, xüsusilə azad olunmuş ərazilərin kənd təsərrüfatı potensialı olduğunu böyük dür. Burada çox məhsuldar torpaqlar var və bizim su resurslarımızın 25 faizi məzənət Qarabağdan qaynaqlanır. Təsəvvür edirsiz, biz 30 il bundan məhrum edilmişdik. Ermənilər platinaları və dambaları bağlayırdılar və bizim 100 minlərlə hektar torpağımız sudan məhrum edildi. Biz məcbur idik ki, artezian quyları qazaq. Bu gün isə artıq həmin su nəinki Qarabağın həyatı mənbəyidir, həmin su ehtiyatlarını Azərbaycanın mərkəzi rayonlarına da gətirəcəyik. Belə bir boru kəməri inşa ediləcəkdir.

Kənd təsərrüfatına nəqliyyat sahəsini də əlavə etmek istərdim. Təbii ki, nəqliyyat sektorunu beynəlxalq sektorlarda, yəni, bir ölkə nəqliyyat qovşağı ola biləməz. Yəni, qovşaq olmaq üçün qonşularla işləmək lazımdır. Bu sahədə bizim qonşularla böyük beynəlxalq əməkdaşlığımız var və nəqliyyat infrastrukturunun genişləndirilməsi üçün böyük potensial mövcuddur.

"Əl-Cəzire" televiziyasından **Muhammed Əli Kadi:** Cox sağ olun, hörmətli Prezident. Bu gözel Şuşa şəhərində, Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtında qonaqpərvərliyinə görə Sizə təşəkkür edirəm. Sual ərəb dilində olacaq, qoy bilinsin ki, həqiqətən də bu Forumda əreblər də var. Cünki əreblər, həmcinin Qarabağda olan mühərabəni böyük maraqla izləyirdilər və gördük ki, Siz onlarla müzeylərə, mərkəzlərə, məscidlərə deyən zərərlərdən danışdırınız. Həmcinin tarixi yerlərdən, abidələrdən və minlərlə əlyazmaları, kitabları tələb etdiklərindən danışdırınız. Sizin fikrinizə, ermənilər Azərbaycanın mədəni irsini qarşı planlaşdırılmış bu dağıntıları nəyə görə etdilər?

Diger sualımız, Qarabağın yenidən qurulması nə vaxt bitəcək və nə qədər çəkəcək? Cox sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpası prosesi mərhələlərə bölünüb. Böyük Qayıdış Programı qəbul edilib. Programın icrası üçün maliyyə resursları səfərber edilib. Bu gün qədər infrastruktur və şəhərsalma məqsədləri üçün ilin sonuna qədər nəzərdə tutulan xərclər təqribən 7 milyard ABŞ dollarına bərabər olacaq. Yəni, bu, ancaq başlangıçıdır. Mərhələlərə bölünən bu programın icrasının da nə qədər çəkəcəyini demək çətindir. Cünki birinci mərhələdə bizim əsas vəzifəmiz 8 şəhəri və 100 kəndi yenidən qurmaqdır. Artıq bir neçə yaşayış məntəqəsində insanlar məskunlaşdırıblar - Zəngilan rayonunun Ağalı kəndində, Tərtər rayonunun Talyış kəndində və Laçın şəhərində.

Ancaq bu proses tədricən gedir. İşgaldən əziyyət çəkən 1 milyon insan öz dədə-baba torpaqlarına qayitmalıdır. Onu da bildirməliyəm, biz bərpa işlərinə start verməzdən əvvəl keçmiş məcburi köçkünlər arasında qeyri-rəsmi sorğu keçirdik ki, onlar öz dədə-baba torpaq-

lärinə qayıtmaq fikrindədirler, yoxsa yox. Sevindirici hal ondan ibarətdir ki, məcburi köçkünlərin mütləq əksəriyyəti müsbət cavab verib. Bu da təbii ki, görüləcək işin həcmini daha da böyüdür və hesab edirəm ki, mərhələli yollarla şəhərərin bərpası növbəti beş il ərzində mümkün olacaq.

Mən Laçın şəhərinin timsalında deyə bilərem ki, bu şəhər cəmi səkkiz ay ərzində tamamilə yenidən quruldu və orada 700-dən çox ailə üçün bu gün şərait var. Həm fərdi evlər, həm çoxmənzilli evlər. Sentyabrın 15-dək məktəb də hazır olacaq, uşaq bağçası da hazır olacaq, xəstəxana da hazır olacaq və digər sosial obyektlər də inşa edilir.

Ona görə növbəti beş il ərzində eminəm ki, azad edilmiş bütün şəhərlərdə artıq insanlar yaşayacaqlar. Amma şəhərlərin inkişaf planı, əlbəttə ki, daha geniş miqyaslıdır. Cünki məsələn, əgər Ağdam şəhərinin götürürsek, işğaldan əvvəlki dövrə bu şəhərdə təqribən 40, belə də 50 min insan yaşayırırdı. Bizim Baş planımıza görə Ağdam şəhərində 100 minə yaxın insan yaşayacaq. Təbii ki, bütün bunlar mərhələli yollarla ediləcək. Cünki vəsait o zaman xərclənməlidir ki, artıq insanlar oraya getməyə hazır olsunlar.

O ki qaldı birinci sualınıza, mən öz şərhərimdə qeyd etdim ki, bu gün qədər de başa düşə bilmirəm bu qəddarlığın, bu nifretin mənbəyi haradan qaynaqlanır? Cünki ermənilər Azərbaycan ərazisində uzun müddətdir ki, yaşayırlar. Onların kütləvi surətdə Qarabağa köçü XIX əsrin birinci yarısında başlamışdır. 1805-ci ildə Kürəkçay müqaviləsi nəticəsində Qarabağ xanlığı, ondan sonra imzalanmış Gülüstan və Türkmençay müqavilələri ile isə Azərbaycanın digər xanlıqları Rusiya imperiyasının tərkibinə daxil edilmişdir. Ondan sonra da dərhal İrəndən və Şərqi Anadoludan ermənilərin kütləvi məskunlaşması prosesi başlamışdır. Bunu təsdiqləyən çoxlu sənədlər var. Görkəmli dövlət xadimlərinin yazıları, məktubları, açıqlamaları - bütün bunlar tariixən təsdiqlənir. Yəni, onlar bu torpaqlara - Qarabağ torpağına qonaq kimi gelmişdilər, o cümlədən Şuşaya. Onlar iddia edirdilər ki, Şuşa erməni şəhəridir. Birincisi, Şuşa şəhərinin tarixi o qədər də uzaq illərə getmir. 1752-ci ildə Pənahəli xan Şuşada şəhər salmışdır və keçən il Azərbaycanda "Şuşa III" elan olunmuşdur. Cünki biz Şuşanın 270 illiyini qeyd edirdik. Yaradılandan işğalda qədər Şuşada yaşayanların mütləq ekspriyiyəti azərbaycanlılar olub.

Əger Şuşa erməni şəhəri idisə, nə üçün belə acıncاقlı vəziyyətdə idi? Nə üçün Şuşanın 17 bulağı da işğal dövründə ermənilər tərəfindən qurulmuşdur? Mən Şuşaya 2021-ci il noyabrın 14-də geləndə xüsusilə maraqlandım. Cünki Şuşa 17 məscid, 17 bulaq şəhəri idi. Əger bu, sizin şəhəriniz idisə, ne üçün siz bulaqları qurutduınız? Nə üçün siz Şuşada bir daş daş üstə qoymadınız? Şuşada işğal dövründə tikilən təzə iki və ya üç villa var, onlar da Laçın-Xankəndi yolunun üstündə. Onların da biri Qarabağda, Xankəndidə yerləşən xunta başçısınınındır. Deyilənə görə, biri xunta başçısı tərəfindən Ermənistən rəhbərərinin birinə bağlılığı, digərinin isə sahibi bəlli deyil.

Bundan başqa, Xankəndi xuntası Şuşada bir daş daş üstə qoymayıb. O ki qaldı digər şəhərlərə, onların Azərbaycana qarşı, xalqımıza qarşı nifreti normal insan psixikasına sığışdır. Gərək psixologalar, psixiatrlar daha çox təhlil apıralı bize desinlər ki, bu qəddarlığın, barbarlığın səbəbi nədir? Yəni, qəbir daşlarını oğurlayıb orada azərbaycanlıların adlarını sildirib öz yaxınları üçün qəbir daşları kimi istifadə edirlər. Bu, hənsi mənəviyyata sığan bir məsələdir? Yaxud azərbaycanlıların qəbirlərini qazib orada ölülərin kəllələrindən qızıl dişlərini çıxararaq eridib bazarnda satmaq hənsi mənəviyyata siğir? Mən hələ ekologiyaya vurulmuş ziyanı demirəm - 60 min hektar mesə-

fondu ermənilər tərəfindən məhv edildi, doğranıldı və sonra parket kimi satıldı.

İkinci Qarabağ mühərabəsi başa çatanda Rusiya tərəfindən bize müraciət olundu ki, onlara vaxt verin torpaqlar dan çıxınlara - Ağdam, Kəlbəcer, Laçın. O biabırçı mənzərəni biz həle unutmamışq. Ağacları qırırdılar, evləri yandırırdılar, ağacları yandırırdılar və azərbaycanlılarının yaşadıqları evlərdə, harada ki, qanunsuz məskunlaşmışdilar, hətta, necə deyərlər, ən ucuz əşyalarını söküb bellerində aparırdılar bütün dünyanın gözü qarşısında. Yəni, buna hansı ad vermək olar? Ona görə biz bu əməllerin sahiblərindən ne gözleyə bilərik? Menim bütün dediklərim 100 faiz həqiqətdir. Mən heç nəyi zərre qədər sişirtmirməm. Hələ çox şeyləri demirəm.

Bir səbəb də ola bilər ki, bu bölgəni təmamilə erməniləşdirmək, Azərbaycanın mədəni ərsini silmək üçün və öz aləmlərində bu torpaqları gələcəkdə yaşayış üçün yararsız hala salmaq məqsədiə bunları ediblər. Cünki gördüyüünüz bu dağıntılar, - ən böyük dağıntılara məruz qalan Füzuli və Ağdam şəhərləridir, orada bir dənə de salamat bina qalmayıb, - mühərabə zamanı olan dağıntılar deyil. O dağıntılar Birinci Qarabağ mühərabəsindən sonra bu evlərin sökülməsi neticəsində olan dağıntılardır. Daşları bir-bir söküb aparıb orada-burada satıblar. Yəni, buna ne ad vermək olar?

Biz erməni xalqının tarixi mirasına el dəymirik. Bax, burada, Şuşada erməni kilsəsi var. Hər kəs gedib baxa bilər, orada bir daşa da dəyilməyib, əksinə, ora qorunur. Yəni, bizim münasibətimiz budur və biz onlardan törendikləri əmələrə görə qisas almaq fikrində deyilik. Mən hələ mühərabə vaxtı ve mühərabədən sonra onu demişdim ki, biz qisası döyüş meydandasında almaliyəq və aldığda, şəhidlərimiz qanını da döyüş meydandasında alıqdır. Biz heç vaxt dinc əhaliyə qarşı vuruşmamışq. Amma onlar mühərabə zamanı bizim dinc şəhərlərimizi "İskəndər", "Təçka", "Skad" rakətləri ilə atəş tuturdular. Yüzə yaxın günahsız insan, o cümlədən 12 uşaq bu namərdə atəş nəticəsində hələk olmuşdur.

Yəni, bilirsiniz, bütün bunları demekle mən yenə də bildirmək istəyirəm ki, bu yaddaş silinmir, silinməyəcək və silinməməlidir. Azərbaycan xalqı buna heç vaxt unutmamalıdır. Yenə də deyirəm, qisas almaq üçün yox, unutma malıdır ki, heç vaxt təkrarlanması. Cünki biz bir dəfə səhv buraxmışdıq, qonşulara çox inandıq və sonra onun acısını çəkməli olduğum.

Hər halda, hər şey göz qabağında dır. Bu toplantılar məhz, o cümlədən ona görə əhəmiyyətlidir ki, burada toplaşan beynəlxalq media nümayəndələri hər şeyi öz gözləri ilə görəcəklər və görülərlər, Azərbaycan həqiqətlərini öz ölkələrinə, öz ölkələrinin nümayəndələrinə, ictimaiyyətinə çatdıracaqlar. Biz bunu istəyirik.

İşğal dövründə bura bir növ qadağan edilmiş zona idi. Şuşa şəhərinə hələ bəzi xariciləri buraxırdılar, amma Ağdam, Füzuli bölgəlerinə heç kim buraxırdılar. Cünki gələn adam hər şeyi görəcəkdi. Amma indi hər şey göz qabağında dır və bu, bir daha göstərir ki, biz hənsi tarixi nəticə əldə etmişik. Biz tekce Ermənistən məglub etmədik, biz erməni faşizminin belini qırıq. Biz erməni xalqını demək olar ki, bu bədəməllərden xilas etdik. Bəlkə ikinci Qarabağ mühərabəsindəki bu acı məğlubiyyət onlara dərs olacaq və onlar oturub fikirleşəcəklər ki, bundan sonra bu bölgədə necə yaşasınlar, öz günahlarını etiraf edəcəklər, öz cinayətlərini etiraf edəcəklər, cinayətkarları məsuliyyətə cəlb edəcəklər. Artıq bu proses başlayıb. Ermənistanda əli Azərbaycan xalqının qanına batmış cəlladlar elə erməni həkimiyəti tərəfindən cəzalandırılır. Bu, ədalətlidir və bunun davamı olmalıdır. Ancaq o təqdirdə xalqlar arasında real barışq ola bilər. Sühl müqaviləsi imzalanıb bilər, ancaq əsas məsələ ondadır ki, ictimai müstəvidə barışqa doğru ad-

dımlar atılsın və onlardan birincisi ermənilər tərəfindən öz günahlarının etiraf edilməsidir.

İgor Korotçenko, rusiyalı hərb ekspert: Təşəkkür edirik, cənab Prezident. Siz öz çıxışınızda qeyd etdiniz ki, dünya təlatümlüdür, hər şey çox sərətə dəyişir və bu fonda Azərbaycan uğura nail olur. O, qaya kimi dayanıb. Bir çox ölkə üçün Azərbaycan bu gün ən müxtəlif problemlərin həllinin örnəyidir. Cənab Prezident, Azərbaycanın gələcəyinin strateji baxışı Sizin əllərinizdedir, Siz Azərbaycanın gələcəyini necə görürsünüz? Sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Əvvəlcə, bizim gördüğümüz işlərə və ölkənin özünü hansı mövqədə nümayiş etdirməsinə verdiyiniz qiymətə görə sağ olun. Prinsip etibarilə strateji inkişaf istiqamətləri bir çox illər bundan əvvəl müyyəyən edilmişdir. Yegane məqam odur ki, həyat öz dəyişikliklərini əlavə edir və dəyişən reallıqları planlarımıza integrasiya etməli olur. Amma deməzdim ki, bu, təməl xarakter daşıyır. İşğal altındakı ərazilərin azad olunmasından sonra əlbəttə ki, sosial-iqtisadi məsələlər ön planda dayanır. Cünki Azərbaycanda siyasi proseslər düzgün istiqamətdə gedir. Cəmiyyətdə gələcəyimizin əsas məsələləri üzrə konsensus var, həmrəylik var - istər siyasi, istər iqtisadi inkişaf olsun, yaxud da ki, sosial siyasetlə bağlı məsələlər olsun. Odur ki, hazırda Azərbaycan xalqının rifahının yüksəldilməsi əsas məsələdir. Bundan əvvəl de bu, əsas prioritətdən biri idi. Lakin başlıca prioritət, əlbəttə ki, ərazilərin işğaldan azad edilməsi və müvafiq olaraq Silahlı Qüvvələrin potensialının artırılması məsələsi idi. O ki qaldı indi Azərbaycanın müdafiə qabiliyyətinə, bu məsələ yənə də diqqət mərkəzində qalmaqdadır. İkinci Qarabağ mühərabəsinin təcrübəsinə, bize da haç ox lazımlı olanları, daha az lazımlı olanları, daha çox nəyin istifadə olunduğu, daha az nəyin istifadə edildiyini nəzərə almaqla. Siz hərbçi quruculuq məsələlərinə yaxşı bələd olan bir insan kimi məni yaxşı başa düşürsünüz. Bunu nüfus, birləşdir, əlbəttə ki, dayanıqli inkişaf məsələləri durur, neft və qaz sektorundan asılılığın azaldılması dayanır. Düşünürəm ki, bu hədəf, bu məqsəd neft hasil edən bütün ölkələrin qarşısında dayanır. Neft sənayesinin iqtisadiyyatda önəmli yer tutan ölkələrdə buna etmək o qədər də asan deyil. Amma bunsuz dayanıqli inkişaf mümkün olmayacaq. Cünki təbii resurslar bitən resurslardır, biz iqtisadiyyatın istenilen şəraitdə və vəziyyətdə dayanıqli olmasını təmin etməliyik. Təbii ki, biz ehtiyat yaradırıq, valyuta ehtiyatımızı artırırıq, idarəetmə sistemini təkmilləşdiririk. Bütün bunlar bize əlavə imkanlar qazandırır.

Statistik olaraq vergi və gömrük orqanlarının proqnozları həyata keçirme qabiliyyətinə baxsanız, mənzərə kifayət qədər təsiredicidir. Artıq ilk il deyil ki, may və iyun aylarında biz bündəyə əlavələri artırmışq istiqamətdə qəbul edirik və bunun əsası odur ki, vergi və gömrük orqanları planlaşdırılandan daha çox gəlir əldə etmişlər. Bu, yalnız və yalnız şəffaflıq və yeni idarəetmə yanaşması sayəsində mümkün olmuşdur. O ki qaldı daha geniş kontekstdə, bilirsiniz

Şuşada Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib

(Əvvəli 5-ci sahifədə)

Münasibətlərin normallaşması həm bizim iqtisadiyyat, həm də Ermənistan iqtisadiyyat üçün və ümumiyyətlə, da-ha genişmiqyaslı planların gerçəkləşdirilməsinə imkan verəcək. Müdafiə potensialı ilə bağlı bu qədər maliyyələşdirməyə ehtiyac qalmayacaq. Odur ki, müəyyən maliyyə resursları ixtiyarımızda sərbəst olacaqdır.

Qeyri-energetika sahəsində də mən məhz Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru görürəm. Çünkü təbii və iqlim şəraitinə, turizm potensialına, kənd təsərrüfatı və həmcinin bərpalunan enerji mənbələri resurslarına, potensialına görə bu regionlar bizim ümumi daxili məhsulda ciddi artım təmin edəcək. Məsələn, qeyd edim, növbəti ilin sonuna qədər 200 meqavat gücündə olan 30 hidro-elektrik stansiyasının tikintisini başa çatdıracaq. Artıq 50 meqavatdan çox istismara verilib. Müqayisə üçün, mən ola bilsin ki, bir az təfərrütə varıram, amma ola bilsin sizin üçün maraqlı ola bilər. Qarabağda su elektrik stansiyalarının istifadə səmərəliliyi Azərbaycanın hər hansı digər bölgəsi ilə müqayisədə dəfələrlə yüksəkdir. Yəni, o dərəcədə güclü axın var çatlar o dərəcədə sulu-dur. Hər bir elektrik stansiyası öz səmərəlilik əmsalına malikdir, buxar, qaz, istərsə də su elektrik stansiyası olsun. Yəni, burada son dərəcə səmərəlilik mövcuddur. Yəni, Kəlbəcər-Laçın zo-nasında külək enerjisinin nəhəng potensial mövcuddur. Cəbrayı rayonunda isə demək olar ki, bir neçə aydan sonra 240 meqavat güce malik günəş stansiyasının tikintisine başlanacaq. Yəni, bu, olduqca böyük enerji potensialıdır. Üstəgəl, logistik mərkəz. Çünkü Zəngəzur dəhlizini heç kim ləğv etməyib, bu layihə gündəlikdə qalmaqdadır və həyata keçirilməyənədək gündəlikdə qalacaq. Bu isə olduqca böyük potensial açır. İndi belə bir müasir kəlmə var "bağlantı", yəni, ingilis dilində "konnektivitə". Amma tam mənada suala cavab vermək üçün ayrıca bir müsahibəyə ehtiyac var. İnşallah, bunu da edərik. Təşəkkür edirəm.

Xəlil Mühamməd İbrahim (Çad): Hörəmtli Prezident, torpaqlarınızı azad etdiğdən sonra bir çox ölkələr Sizə mənəvi, logistik və diplomatik dəstək verdi. Bir çox ölkələrin mövqeləri aydın deyildi. Sizin diplomatik əlaqələriniz gələcək Azərbaycan üçün necə olacaqdır? İkinci sual, bu kontekstde Azərbaycanın Afrika dövlətləri ilə əlaqələri necə olacaq. Cox sağ olun.

President İlham Əliyev: Afrika ölkələri ilə bizim əlaqələrimiz sürətli inkişaf edir. Bir müddət bundan əvvəl Afrika İttifaqında səfirliyimiz də açılmışdır. Bununla bərabər, biz Qoşulmama Hərəkatı çərcivəsində Afrika ölkələri ilə six əlaqədəyik. Mən artıq bunu qeyd etmişəm, COVID dövründə bizim göstərdiyimiz humanitar yardımın bir hissəsi Afrika qitəsinə də istiqamətləndirilmişdir. Onu da bildirməliyim ki, bu günə qədər iqtisadi-ticari sahədə əlaqələr o qədər də yüksək səviyyədə deyil, necə ki, siyasi müstəvide. Bunun yəqin ki, təbii səbəbləri var. Hesab edirəm ki, təmaslar daha six olduqca bu istiqamətdə də imkanlar dəyərləndiriləcək. Hər halda biz bunda maraqlıyıq.

O ki qaldı ikinci Qarabağ savaşçı dö-nəmində ölkələrin mövqeyinə, artıq bu, tarixdə qalıb. Biz biliyik bizim yanımızda kim olub, biz biliyik Ermənistanın yanında kim olub, neytral mövqede kim olub. İndi bu məsələnin yenidən gündəmə getirilməsi hesab edirəm ki, düzgün ol-maz. Bizim əsas vəzifəmiz torpaqları-mızı azad etmək idi, buna da nail olduq. Hər bir ölkənin öz gündəliyi var, öz xarici siyaseti var, necə deyərlər, öz da-xili səbəbləri var. Biz bunu da başa dü-shürük. Bəzi ölkələrdən bəlkə dəha çox dəstək gözləyirdik, bəzi ölkələrdən, ümumiyyətə, heç nə gözləmirdik. Yəni, bu, beynəlxalq münasibətlərin qanunla-rıdır. Deyə bilərəm ki, bizim təcrübə-

mizdə belə məsələlər ikitərəflı münasibətlərə o qədər də böyük təsir göstər-mir. Deye bilərəm ki, heç işğal dövründə də bir çox ölkələr tərəfindən neytral mövqə görmüşdük, halbuki, bununla razi deyildik, cüntki biz haqlı olaraq tə-ləb edirdik ki, haqq-ədalət mövqeyi üs-tünlük təşkil etsin. Eyni zamanda, işğal dövründə Ermənistanla həmrəy olan ölkələrin mövqeyini görmüşdük. Ancaq yene de deyirəm, bu, bizim o ölkələrlə münasibətlərimizin dondurulmasına gətirib çıxarmamışdır, bu birincisi. İkinci, mən hesab edirəm ki, biz buna müəyyən dərəcədə nail olduq, biz qarşı tərəfin meydanında da oynamaya cəhd etməli idik və bunu da etdik. Ermənistanın yaxın müttəfiqləri sayılan ölkələrlə də, - işğal dövründə, mən o dövrü nəzərdə tuturam, - bizim əlaqələrimiz uğurla inkişaf etdi. Biz o ölkələrə göstərməyi bacardıq ki, onların real olaraq hem siyasi, hem iqtisadi ve digər maraqları məhz Azərbaycandadır, Ermənistanda yox. Bu amil də imkan verdi ki, həmin ölkələrin ermənipərest mövqeyinə müəyyən dərəcədə düzəliş-lər edilsin. Düzdür, ikinci Qarabağ mü-haribəsi dövründə və müharibədən sonra Ermənistana yaxınlığı ilə seçilən ölkələr artıq öz ermənipərest mövqeyini gizlədə bilməmişdilər, yaxud da bunu istəməmişdilər. Bu, bizim o ölkələrlə münasibətlərin müəyyən dərəcədə gərginləşməsinə gətirib çıxarılmışdır. Ancaq bu, o demək deyil ki, bu, əbədi belə olacaq. Bu mərhələdə de başa çatacaq, yeni mərhələ açılacaq və əsas odur ki, sonin gündəliyin olsun.

Biz postmühərbi dövründə hər şeyi ardıcılıqla etmişdik, bir addım əvvəlki addımın mənqibəti davamı idi. Biz hədəfə doğru gedirdik və gedirik, bir çox hədəflərə çatmışıq. Bəzi hədəflər var ki, biz hələ onlara çatmamışıq, amma on-lara da çatacaq. O hədəflərə çatmaq üçün əlbəttə ki, siyasi səriştə də az önemli deyil. Ona görə bütün ölkələrle bizim əlaqə kanallarımız açıqdır. Bu-nunla paralel olaraq, biz yeri geləndə öz narazılığımızı da, etirazımızı da, ca-vab addımlarımızı da lazımı səviyyədə ifadə edirik və atıq.

Qırğızistandan Nurcan Qasimaliyeva: İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra bir sıra Mərkəzi Asiya ölkəleri öz marağını ifade etmişdir ki, Azərbaycana işğaldan azad olunmuş ərazilərin bər-pasında dəstək göstərsinler. Azərbay-can Mərkəzi Asiya ölkələrindən artıq hansı dəstəyi, yaxud da hənsi köməyi alıb? Ümumiyyətə, Siz Mərkəzi Asiya ölkələri ilə münasibətləri necə xarakteri-zə ederdiniz, xüsusilə Qırğızistanla?

President İlham Əliyev: Biz göstərdikləri dəstəyə görə Mərkəzi Asiyadan olan dostlarımıza və qardaşlarımıza təşəkkürümüz ifadə etmək istəyirik. Siz Füzuli Hava Limanından gələndə bina-ların inşası layihəsini gördünüz. Orada, həmcinin məktəb var və o, səxavəti şe-kildə Özbəkistan tərəfindən inşa edil-məkdədir. Həmcinin incəsənət mərkəzi var, Qazaxıstan tərəfindən ianə kimi ayrılib. Hər ikisi hazırda inşa mərhələ-sindədir. Məktəb avqustun sonuna qə-dər hazır olmalıdır, gənclər üçün olan incəsənət mərkəzi isə ilin sonuna qə-dər. Bu, iki dəstək rəmzidir və müharibədən sonra xaricən aldığımız dəstək bu qədər olmuşdur. Qeyd etməliyəm ki, bu, çox mühüm bir jest idi və həmrəylək nümunəsidir. Düşünürəm, aydın məsə-lədir ki, biz məktəbləri özümüz də inşa edə bilərik və biz bunu edirik. Lakin bu, onların həmrəylək nümayiş etdirmək üçün həqiqi istəyidir və doğrudan da qarşımızda böyük işlər var.

O ki qaldı Mərkəzi Asiya ölkəleri ilə əməkdaşlığı, bu münasibətlər dinamikdir. Mən keçən il, həmcinin bu il Mərkəzi Asiya ölkələrinin bir çoxuna rəsmi sə-fər etmişəm. Eyni zamanda, Mərkəzi Asiya ölkələrinin prezidentləri Azərbay-cana rəsmi səfər etmişlər. Həmcinin ilin sonuna qədər dəst ölkələrdən əlavə sə-fərlərin həyata keçirilməsini gözləyirik. Biz ikitərəflı əsaslıarda çox fəal işləyirik,

xüsusilə sərəmayələr və ticarət sahələ-rində. Biz Özbəkistanla birge İnvestisiya Fondu yaratmışaq və həmcinin Qırğızist-anla da belə bir təşəbbüs artıq başla-yıb. Qeyd etməliyəm ki, aktivlərin həcmi bir o qədər də çox deyil. Lakin bu, layihələrin mövcudluğundan asılı olacaq. Özbəkistanla fond yarım milyard ABŞ dollarına bərabərdir, Qırğızistana isə iyirmi beş milyon. Cüntki hələ icra üçün layihələr yoxdur. Sözsüz ki, bu fondlar genişləndirilirə bilər və düşünürəm ki, genisləndirilecek.

Eyni zamanda, sualınızda Qırğızist-anla münasibətlərə toxundunuz. Bu münasibətlər çox yaxşıdır, dost münasibətləridir. Mən sizin ölkənizə rəsmi səfər etmişəm və ölkənizin Prezidenti Azərbaycana səfər etmişdir. Bizim, həmcinin Türkilli Dövlətlər Təşkilatının Sammitində, eyni zamanda, MBD ölkələrinin sammitlərində vaxtaşını gö-rüşərlərim olur. Biz, həmcinin Mərkəzi Asiya ölkələri ilə rabitə və nəqliyyat əlaqələrinin qurulması üzərində işləyirik. Bir həftə əvvəl Özbəkistanın Baş naziri, ondan əvvəl isə Qazaxıstanın Baş naziri Azərbaycanda səfərdə olmuşlar. Görüşlərdə müzakirələrin əsas mövzusu nəqliyyat, Xəzər dənizindən keçməklə nəqliyyat yollarının Azərbay-can, Gürcüstan, Türkiye vasitəsilə Av-ropaya çıxmışdır. Bu yol Mərkəzi Asiya ölkələri üçün ən mühüm nəqliyyat marşrutlarından biri olacaq. Çünkü Azərbaycanın nəqliyyat infrastrukturunu müasirdir və eyni zamanda, hazırda yükdəsimə potensialı çox yüksəkdir. Düşünürəm ki, münasibətlərimizin çox gözəl gələcəyi var.

İranın İRNA xəbər agentliyindən **Mu-hammed Rizapur**: Cənab Prezident, dəvətə görə Sizə təşəkkür edirəm. Sizi İRNA xəbər agentliyindən, İran adından salamlayıram. Cənab Prezident, İran və Azərbaycan hökumətləri tərəfindən böyük səyər göstərilir ki, iki ölkə arasında münasibətlər inkişaf etsin, güclənsin. Yaxın günlərdə icra oluna-caq layihənin başlanması münasibətlərin güclənməsinə necə təsir edir?

President İlham Əliyev: Uzr isteyirəm, sualınız aydın olmadı. Xahiş edirəm, sualınızı təkrar verin.

Muhammed Rizapur: "İRNA Azəri"nin fəaliyyətə başlaması münasibətlərin güclənməsinə necə təsir göstərəcək?

President İlham Əliyev: Bəlkə bizdən bir az uzaqsınız, odur ki, sualını-zı tam eşidə bilmirik. Xahiş edirəm, sualınızı moderatora söyləyin, o da bize çatdırırsın.

Moderator: İRNA-nın Azərbaycan-daki bürosunun açılışı? Yaxın günlərdə İRNA agentliyi Azərbaycanda öz büro-su açacaq və "İRNA Azəri" iki ölkə arasında nə kim rol oynaya bilər?

President İlham Əliyev: Mən ümidiyedim ki, "İRNA Azərbaycan" doğrudan da iki ölkə arasında münasibətin güclənməsinə müsbət təsir göstərəcək. Çünkü məsliyyətli KİV kimi sözsüz ki, qonşu ölkələr arasında münasibətlərin güclənməsinə müsbət təsir göstərəbilər. Düşünürəm ki, ən yaxşı əsul İrandakı auditoriyanızı Azərbaycandakı reallıqlar, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun bərpa prosesi haqqında məlumatlaşdırmaqdır. Əlbəttə, yaxşı oları ki, İранda dəha çox insan ikinci Qarabağ məharibəsi və postmühərbi vəziyyəti, ələlxüs, Azərbaycanın dəha genis regional əməkdaşlıq gündəliyi haq-qında məlumatlı olsun. Sizə fəaliyyəti-nizdə uğurlar dileyirəm. Əminəm ki, siz münasibətlərin güclənməsində müsbət rol oynayacaqsınız.

TRT World Araşdırma Mərkəzinin rəhbəri **Tarek Çerkaiudi**: Zati-alilleri, Siz döyüş meydanında Qələbədən sonra indi bərpa və yenidənqurma işlərində də qələbə çalırsınız. Mənim sualım Şuşa ilə bağlıdır. Növbəti 10 ilde Şuşanı necə görmək istəyirsiniz? Təşəkkür edirəm.

President İlham Əliyev: Əlbəttə, Şuşanın bərpası başlanılıbdır, bir müd-

dət önce Baş plan təsdiq edilibdir və in-di artıq ilk yaşayış layihəsi icra olunur. Siz onları şəhərin bir neçə yerində görə bilərsiniz. Həmin layihələr çərçivəsində Şuşa sakinləri yenidən evlərinə qayda-caqlar. Bununla yanaşı, artıq qeyd etdi-yim kimi, Şuşa Prezident Sərəncamı ilə Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan edilibdir və bizim gözləntimiz odur ki, dünyadan çoxsaylı qonaqlarımız olacaqdır, insan axını olacaqdır. Çünkü bu, nadir, misilsiz bir məkandır. Burada tarix, mədəniyyət, memarlıq və iqlim vəhdət teşkil edir. Bu, bizim böyük sərvətimizdir. Əlbəttə ki, bu şəhər qaya üzərində qurulubdur, qədim şəhərdir və bu, həqiqətən də Qafqazın incisidir və Qarabağın tacıdır. Biz hazırda feal sü-rətdə tərixi memarlıq abidələrini bərpa edirik. Üç məscidimiz yenidən qurulubdur. Biri bərpa olunub, digərləri yenidən inşa edilib, cüntki onlar daşıdılmayıdı. Bizim bərpa etdiyimiz ilk tarix-memarlıq abidəsi dahi sərimiz və Qarabağ xanlığının veziri Vəqifin məqbərəsi idi. O da işğal dövründə ermənilər tərəfindən da-şıdılımdı. Biz onu yenidən qurdug, bərpa etdik. Biz bulaqları bərpa etdik. Artıq bəs bulaq su ilə doludur.

Şuşanın infrastrukturunu da inkişaf etdirilir. Cüntki ermənilər qaçarken burada supaylayıcı şəbəkəni daşıtmışdır. Ona görə də biz şəhərdə sıfırdan, yeni supaylayıcı sistem qurmuşuq. Ümumiyyətə, Baş plan çərçivəsində Şuşa şəhərinin bütün infrastrukturunu yenidən qurulub, yeni yollar yaradılıbdır. Bu ilin sentyabr ayında biz min şagird yerlik məktəbin açılışını edəcəyik və 90 çar-payılıq xəstəxana da ilin sonuna qədər hazır olacaqdır. Şuşada hər şey Baş plan əsasında edilir. Bu isə imkan verə-cəkdir ki, şəhər daha gözəl olaçaqdır. Cox rahat, müsər şəhər olacaqdır. Eyni zamanda, təbii ki, onun orijinallığı qorunacaqdır, cüntki bütün tarixi-memarlıq abidələri hazırda bərpa edilir. Şuşaya səyahət edən insanlar burada tez-tez dəyişikliklərin şahidi olurlar. Çünkü bu şəhər gündən-günə gəzəlləşir. Bəzi səküntü işləri hələ də qarsıda-dir, cüntki sovet dövründə tikilmiş binalar var və onların düzümlülüyü biza im-kan vermir ki, onları yenidən istismara verək. Ancaq Şuşanın Baş planı möh-təşəmdir, hesab edirəm ki, 3-4 il ərzində bu şəhər təkcə Azərbaycanın və Qafqazın deyil, dünyanın ən gözəl şəhəri olacaqdır.

Yerli gəlmışkən, bu mehmanxana da yenidir, tamamilə yenidir və o da bizim işlərimizin gözəl təzahürüdür. İki mehmanxana - "Qarabağ" və "Xarıbülbül" bərpa edilib, bu isə sıfırdan inşa edilmiş ən yeni mehmanxanadır. Bu mehmanxana ilə bağlı maraqlı bir fakt ondan ibarətdir ki, burada separatçılar özlərinə qondarma parlamentin binasını inşa edirdilər. Mən Şuşa azad olandan sonra buraya ilk dəfə gələndə gördüm ki, bina tam yekunlaşmamışdı. Onlar öz qondarma "parlament"ini buraya köçürmek istəyirdilər və bu şəhəri - Şuşanı erməniləşdirməyə davam etməyə çalışırdılar. O binanın qarşısında dayanar-kən onu şeytan yuvası adlandırdım. Şeytan yuvası səküldü və biz bu 5 ulduzu gözəl hoteli inşa etdik. Ümid edirəm ki, qonaqlarımız burada özlərini rəhat hiss edirələr. Bu, Şuşanın necə sü-rətə inkişaf etdiyini göstərir

Şuşada Qlobal Media Forumunun açılış mərasimi keçirilib

(Əvvəli 6-cı səhifədə)

Eyni zamanda, onlar Minsk qrupu çərçivəsində bir yerdə işlədilər, amma bu, heç bir nəticə vermedi. Onlar uğursuzluğa düber oldular. Çünkü onların fəaliyyətsizliyi nəticəsində ikinci Qarabağ müharibəsi baş verdi. Yəni, 28 il ərzində onlar mənəsiz danışçılar apardılar və bu da ikinci Qarabağ müharibəsi ilə nəticələndi. Yəni, bu gün biz onun şahidi oluruq ki, vasitəcılərin sayı artır. Ancaq mənə ele gəlir ki, burada məna bir balaca itir. Yəni, Sizcə, vasitəcılərin hansı daha uğurlu olacaqdır? Yəni, vasitəcılər uğurlu olmaq üçün nə etməlidirlər və daha geniş mənada necə hesab edirsiz, hansı beynəlxalq təşkilatlar böhranla üz-üzə qalmamaq üçün necə inkişaf etməlidirlər? Yəni, BMT bu gün böhranlıdır, ATƏT-in Minsk qrupu da ATƏT-in fəaliyyətsizliyini göstərdi. Yəni, Siz beynəlxalq münasibətlər sahəsində böyük təcrübənizə əsaslanaraq, bu beynəlxalq təşkilatların necə daha uğurlu və səməralı ola biləcəyi barədə ne deye bilərsiniz?

Prezident İlham Əliyev: Sualınıza görə çox sağ olun. Mən bir balaca aydınlıq getirmək istəyirəm. Burada vasitəcılərlə bağlı iki prosesimiz var. Birri Azərbaycan və Ermənistandır, birbaşa orada vasitəçi olaraq Rusiya və ABŞ var. Eyni zamanda da Brüssel formatımız var. Bu, rəsmi danışçılar formatı deyil, çünki danışçılar xariçi işlər nazırları, onların heyətləri və ekspertlər səviyyəsində aparılır. Brüssel formatı ise bir balaca əlavə dəstəkverici mexanizmdir ki, Ermənistandır və Azərbaycan liderləri təmas qurunular. Hesab edirəm ki, o, bu günde qədər müəyyən dərəcədə uğurlu olubdur. Bu formatlar arasında müəyyən fərq var. Minsk qrupu ilə bu formatın fərqi ondan ibarətdir ki, Minsk qrupunda üzvün biri Fransa idi, bu gün Fransa artıq prosesdə yoxdur. Ancaq Avropa İttifaqı rəsmi vasitəçi olmasa da, mən onu müəyyən təzyiqləri azaldan, iki liderin bir-biri ilə danışçılar aparmasına və mövqelərini da-ha yaxşı başa düşmələrinə imkan veren amil adlandırdım. Minsk qrupuna gəldikdə, demək istəyirəm ki, onun fəaliyyətsizliyini mən yox, onlar özləri etdilər. Yəni, ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra onlar da özlərinə sual verməyə başladılar ki, növbəti hansı addımlar atmalıdır. Biziñlə təmas quranda mən qeyd etdim ki, münaqışə artıq bitib. "Madrid prinsipləri" adınlırların sənədin bir çox müddəaları artıq həll edilibdir. Önə görə də mən hesab etdim ki, onlar fəaliyyətini davam etdirəcəksə, ettimad, quruculuq tədbirləri həyata keçirə bilərlər və 10 noyabr 2020-ci il Beyannaməsinin müddəalarının tam həyata keçirilməsinə nail olsunlar. Bildiyiniz kimi, iki müddəə hələ də həllini tapmayıb. Bunun birincisi, erməni silahlı qüvvələrinin Qarabağdan çıxarılmış, ikinci isə Naxçıvana çıxışın təmin edilməməsidir. Ermənistandan həle də bu iki müddəəni təmin etməyib. Bu, bir növ geosiyasi toqquşma nəticəsində Minsk qrupu artıq fəaliyyətinə son qoydu. Bu gün Minsk qrupunun yenidən canlandırılması qəbul edilməzdirdir və biz bunu qəbul etməyəcəyik. Bu qırılmış vazanı yenidən bir yere getirmek üçün bu gün müəyyən fikirlər, danışçılar var. Amma bu, praktiki cəhətdən də mümkün deyil. Eyni zamanda, Azərbaycan bu-na razı olmayacaqdır. Çünkü bizim onların fəaliyyəti ilə bağlı o qədər də xoş xatirələrimiz yoxdur. Rəqabetə gəldikdə, bəli, biz vasitəcılər arasında bu rəqabeti görürük. Bu isə qlobal rəqabetin bir parçasıdır, hətta o rəqabetin harada olmadığını tapmaq çətin olardı, yəni, Cənubi Qafqaz və Azərbaycan istisna deyil.

İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra təbii ki, təşəbbüsü Rusiya öz üzərinə götürdü. Çünkü artıq qeyd etdiyim kimi, Rusiya 10 noyabr Beyannaməsinin hazırlanmasında vasitəçilik edirdi. Rusiya sülhəməramılları hazırda regionda müvəqqəti yerləşdirilib. Rusiya Azərbaycanın qonşusudur, ancaq Ermənistandı qonşu olmasa da, onunla olduqca yaxın ölkədir. Ona görə bu, təbii idi. Daha sonra biz, elbəttə, gördük ki, Rusyanın digər məsələlərə bir balaca başı qarışdı və rəqiblər belə demək olarsa, fürsətdən istifadə etdilər. Bu rəqabetin Cənubi Qafqaza hansı təsiri olacağını demək çətindir. Mənim üçün Prezident olaraq hər zaman vacib olub, hətta işğal dövründə də vacib olub ki, Azərbaycan rəqabet meydانına əvvəl məmələdir. Bu, bizim üçün və istənilən ölkə üçün ən pis ssenarıdır. Biz bu gün görürük ki, məhz bu, Ermənistanda baş verir. Ermənistandır elə bir ölkəyə çevrilir ki, ora-da ciddi rəqabet gedir və bu, ciddi problemlər yarada bilər. Təkcə Rusiya və Amerika deyil, digər ölkələr də bu prosesə feal surətdə qoşulurlar. Hesab edirəm ki, Ermənistandır hökmətinin hazırda aydın xarici siyaset strategiyası yoxdur. ikinci Qarabağ müharibəsinə qədər müəyyən strategiyaları var idi. Bu gün isə bu, yoxdur və bu da onlar üçün ciddi nəticələr yaradacaq.

Azərbaycana gəldikdə isə bizim ölkəmiz rəqabet məkanı deyil, əməkdaşlıq məkanıdır. Bildiyiniz kimi, Rusiya və Amerika silahlı qüvvələrinin yüksək səviyyəli nümayəndələri, çox yüksək, yəni ordu qərargahlarının komandanları, NATO komandanları görürlər üçün hər zaman Bakını seçiblər. Bu isə bize olan etimadın, etibarın göstəricisidir. Belə görüşlər dörd və ya beş dəfə keçirilib. Bu da onu göstərir ki, Azərbaycan maraqları birləşdirən ölkədir, hətta elə ölkələr arasında ki, onlar hər zaman rəqabətdədir. Yəni, bu, o vaxt idi ki, bu rəqabet dinc aparılırdı. İndiki şəraitdə isə belə təmaslardan potensial olaraq Azərbaycanda yene də bərpa edile bilər.

Yekun nəticənin nədən ibaret olacağını demək çətindir. Əsas məsələ odur ki, istər Moskva, istərsə də Vaşington olsun, hər iki vasitəçi danışçılar üçün şərait yaradır. Bu, üçtərəflı danışçılar deyil, bu, ikitərəflı danışçılardır. Bu yaxınlarda Vaşingtonda olub, bir neçə gündən sonra Moskvala olacaq. Yəni, bu, kimin dəvet etməsindən asılıdır. Bir neçə gün əvvəl Rusiya xarici işlər naziri belə bir dəvet edəndə mən tapşırdım ki, buna razılıq verilsin və tarix müəyyən edilmişdi. Sonra ermənilər tarixin dəyişilməsini xahiş etdilər. Biz də buna razılıq verdik. Amerikalılar nazırları dəha tez-tez dəvet edirlər, ancaq bunu aydın bilmək lazımdır ki, bu, ikitərəflı danışq formatıdır. Ermənistandır Azərbaycan arasında aparılan danışqlara dair yanaşma odur ki, bu, ikitərəflı olmalıdır. Bu, bizim yanaşmamızdır. Bu görüşlərin harada keçirilməsi, elbəttə ki, vacibdir. Bunun öz rolü var və biz hər cür vasitəcilik səylərinə açıq ki, mövqelərimizi yaxınlaşdırıraq.

Hazırda, danışçılar masasında əsas məsələlərdən biri Ermənistandır rəsmi olaraq Azərbaycana qarşı ərazi iddialarından əl çəkməsidir. Onlar bunu şifahi şəkildə ediblər, bu, onların mövqeyidir. Biz onu qəbul etdik. Onların baş naziri dedi, "Qarabağ Azərbaycandır". Kaş ki, o, bunu 2019-cu ilde deyəydi. Amma o, Xankəndide tamamilə başqa bir söz demişdi. Ancaq o, bu gün həmin sənəde öz imzasını qoymalıdır. Bizim sühlə sazişimizin layihəsində belə bir bənd var ki, Ermənistandır Azərbaycana qarşı ərazi iddiası yoxdur. Çünkü hazırda onların mövqeləri qeyri-müəyyəndir. Bir

tərəfdən deyirlər ki, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıırlar, amma digər tərəfdən də deyirlər ki, Qarabağdakı erməni icması da sühl danişqlarına hər hansı bir şəkildə daxil edilməlidir. Bu məsələ mümkünsüzdür. Mətnlə bağlı müəyyən tekliflər var. Onlar milli azlıqların hüquqları və təhlükəsizliyi ilə bağlıdır və bu, hər iki ölkəyə aiddir. Ermənistandır Qarabağda yaşayan erməni əhalisinin hüquqları haqqında danışırısa, biz Zəngəzurda və Göyçədə, İrəvanda azərbaycanlıların hüquqları haqqında danışmaliyiq və bu, qarşılıqlı şəkildə olmalıdır. Ümid edirəm ki, biz yekun mərhələyə çatacaqıq. Proqnoz vermek çətindir. Mən bizdən asılı olan məsələlərlə bağlı proqnoz verə bilərəm. Ancaq biz danışçılarla bağlı ümidiyik. Amma biz o qədər də nikbin deyil, real olmalıyıq.

ADA Universitetindən Şəfəq Mehərəliyəva: İcazənizlə, mən də sualımı ingilis dilində verərdim. Cənab Prezident, mən ADA Universitetində kommunikasiya sahəsində ders deyirəm. Bu gün ərzində biz həmkarlarımızla müasir media trendləri haqqında danışacaqıq və bu sahəde yaranan sual sosial media ilə peşəkar KİV-lər arasında əlaqələrə aiddir. Burada müəyyən rəqabet var. Siz sosial şəbəkələrdə çox fealsınız, Sizin fəaliyyətiniz işıqlandırılır. Sizi müxtəlif nəsillərin nümayəndələri izləyirlər. Mənim oğlum da Sizin fanatınızdır və binci xanım da bilməlidir ki, biz onu çox diqqətə izləyirik. Onun mesajları, videoları çox isti və səmimi olur və o da Sizinle birbaşa təmasın vasitəcisiidir, heç bir maneəsiz, süzgəcsiz. Sosial şəbəkələrdən istifadə baxımdan Siz sosial medianın rolunu necə görürsünüz və Siz ondan istifadə edirsiniz?

President İlham Əliyev: Mən sizə deyə bilərəm ki, ölkəmizin həyatı ilə bağlı bir çox mühüm məsələləri sosial mediadan öyrənirəm. Media ilə təmaslarında həmisi deyirdim ki, siz mənim gündəlik işimdə mənə yardımçı olursunuz. Çünkü hər bir prezidentin bir-birinə bənzər fəaliyyəti var. Xüsusiylə de Azərbaycan kimi ölkədə insan 24 saat işləməlidir və istənilən xəbərə, yaxşı və ya pis xəbərə hazır olmalıdır. Eyni zamanda, fəaliyyətin miqyası o qədər böyükdür ki, bəzən bir də görürsünüz, cəmiyyətin nəbzini müəyyən qədər hiss etməmək olur. Çünkü cəmiyyətin nəbzini hər zaman hiss etmək lazımdır. Mən ölkədə səyahət edirəm, insanlarla görüşürəm və təbii ki, sosial mediadan istifadə edirəm. Azərbaycanda baş verən bir çox hadisələr və mənə məruze edilməmiş bəzi hadisələr, istər bürokratik maneələr və ya bilərkəndə mənə məruze edilməyən müəyyən məsələlər olub və ya mən digər məsələlərə məşğul olmuşam, hətta mənim nəvəlerim mənə müəyyən məlumatları veririrlər. Övladlarım sosial mediada göründüklerini mənə deyirər və mən özüm də sosial medianı izləyirəm. O, mənə çox yardımçı olur. Bəzə məsələlər var ki, məni də müəyyən dərəcədə qıcıqlandırır. Ölkəmizdə edələtsizlik, bürokratiya, pis idarəcilik və ya digər mənfi hallar, elbəttə ki, bizim həmvətənlərimiz, hər bir vətəndaş kimi məni də qıcıqlandırır. Ona görə də mənim kommunikasiya kanallarını fərqlidir, müxtəlifdir. Postmühərabə dövrünü və hazırlı vəziyyəti nəzərə alsaq, təhlükəsizlik məsələləri, sühl prosesi, enerji diplomatiyası, qlobal təhlükəsizlik və Azərbaycanın inkişafı mənim gündəlik fəaliyyətimin böyük hissəsinə, əsasını teşkil edir. Ona görə də belə bir şəraitdə müəyyən məsələlər mənim diqqətimdən yayına bilər. Həm sosial media, həm ənənəvi KİV-lər mənə kömək edir ki, məsələlərdən xəberdar olum və ona dərhal reaksi-

ya verim. Sizə deyə bilərəm ki, bir çox hallarda müəyyən dövlət məmurlarının reaksiyası verilir, hətta bir ağacın bele kəsimləsi, - mən onu medianan bilməşim, - o, məmurlarda da in-tizam yaradır. Çünkü mən ölkəni gəzirəm, ölkədə səyahət edirəm və mən bunu avtomobilə edirəm. Buna səbəb isə mən avtomobilə hərəkət edəndə daha çox görürəm, nəinki helikopter və ya təyyarə ilə səyahət edəndə. Yerlərdə olan memurlar bilərək, gələn dəfə gələndə mən bunu yoxlayacağım, buna nəzarət edəcəyəm. Ona görə də mən geləcək fəaliyyətimdə də elbəttə ki, mediadan istifadə edəcəyəm. Mən, elbəttə ki, istədiyim qədər feal deyiləm, çünkü məşğulam. Ancaq cəmiyyətdə müəyyən narahatlıq doğuran məsələlərə gəldikdə, mən dərhal təmasdayam, mənim ailəm də mənimlə təmasdadır, qohumlarım təmasdadır və belə görüşlər de çox vacibdir.

Ötən il burada, Şuşada Azərbaycanın media nümayəndələrinin birinci Forumu keçiriləndə mən bu tədbirdə iştirak etmədim. Prezident Administrasiyasına göstəriş verdim ki, gələn dəfə bu tədbiri beynəlxalq Forum səviyyəsində təşkil etmək lazımdır. Bu, artıq baş verir və mən qərara aldım ki, gelim burada iştirak edim. Mən bu tədbirdə çıxışçı kimi təqdim edilmişdim. Ancaq mən hesab etdim ki, burada uzun-uzadı çıxış etməyə ehtiyac yoxdur. Hesab etdim ki, bu sorğu-sual daha maraqlı olar.

Sizə səbərli olduğunuz üçün təşəkkür edirəm. Üç saatə yaxındır ki, bir yerdəyik. Əminəm ki, siz bu müzakirələr sayəsində ölkələrinizə çox yaxşı nəticələr qayğıdaqsızdır. Bizim hökumətimiz üçün də müəyyən maraqlı ideyalar, istiqamətlər olacaqdır. Sonuncu teklifim isə ondan ibarətdir ki, bu forum müntəzəm olaraq keçirilsin və buna birinci Şuşa Qlobal Media Forumu adı verilsin.

Moderator: Beləliklə, rəsmi hissəmiz başa çatır. Cənab Prezident, Sizə bir daha təşəkkür edirik. Gələn il görüşənədək.

* * *

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində və Azərbaycan Milli Mətbuatının 148-ci ildönümü ilə bağlı keçirilən Forumda 49 ölkədən 150 xarici qonaq, o cümlədən dünyanın 34 ölkəsinin dövlət informasiya agentliyi, 12 beynəlxalq təşkilat və media qurumu qatılıb. Həmçinin Forumda 60 yerli media rəhbəri və nümayəndəsi iştirak edir.

Forum çərçivəsində media və informasiya-kommunikasiya sahəsində global səviyyədə mühüm aktualıq kəsb edən məsələlərin müzakiresi nəzərdə tutulur. Dünyanın tanınmış və nüfuzlu media rəhbərləri, ekspertləri rəqəmsal dövrde jurnalistika və kommunikasiyada yeni alətlər, rəqəmsal transformasiya, müasir informasiya mühitində media menecmenti və dayanıqlı media biznes modellərinin yaradılması, yeni mediada istehlak tendensiyaları və media savadlılığı, dezinformasiya və feyk nyusla mübarizə üsulları, jurnalistlərin təhlükəsizliyi və digər məsələləri müzakirə edəcəklər.

Forum çərçivəsində Qoşulmama Hərəkatı Media platforması təşəbbüsü də irəli sürülcək.

Qeyd edək ki, bu günədək çoxsaylı beynəlxalq tədbirlərin keçirildiyi Şuşa şəhəri indi də müstəqil Azərbaycanın tarixində ilk dəfədir dönyanın aparıcı media, jurnalist təşkilatları rəhbərlərini, media, informasiya-kommunikasiya sahəsində nüfuzlu ekspertləri, tanınmış jurnalistləri bir araya toplayır.

AZERTAC-in materialları əsasında

Müdafıə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun təsdiq etdiyi 2023-cü tədris ilinin hazırlığı planına əsasən, Hərbi Dəniz Qüvvələri (HDQ), Quru Qoşunları (QQ), Hərbi Hava Qüvvələri (HHQ) və Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) Sahil Mühafizəsi ilə qarşılıqlı əlaqədə "Xəzri dalğası" taktiki təlimi keçirilir.

Xatirəsi ehtiramla yad edilib. Sonra HDQ komandanı vitse-admiral Sübhən Bəkirov təlimin gedişi ve icra olunacaq tapşırıqlar barədə müdafiə nazirinə məruzə edib.

Müdafıə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, iyulun 20-də Müdafıə Nazirliyinin rəhbər heyeti Xəzər dənizinin Azərbaycan Respublikasına məxsus sektorunda enerji infrastrukturlarının mühafizəsi və müdafiəsi zamanı döyük əməliyyatlarının aparılması üzrə keçirilən təlimi izləmək üçün hərbi-dəniz bazasına gəlib.

Övvəlce Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin HDQ qərargahının ərazisində ucalıdan abidəsi önünə gül dəstələri düzülüb,

"Xəzri dalğası" taktiki təlimi keçirilir

Bildirilib ki, Xəzər dənizinin Azərbaycan Respublikasına məxsus ərazi sektorunun mühafizə və müdafiəsi HDQ-nin qüvvə və vasitələri ilə yüksək səviyyədə təşkil olunub. Dəniz sularımız pilotsuz uçuş aparatları və digər texniki vasitələrlə fasiləsiz müşahidə edilir.

Qeyd olunub ki, təlimin məqsədi ərazi sularımızda yaranan biləcək təhdid zamanı komandirlərin və qərargah zabitlərinin birgə fəaliyyətlərin işlənməsi, eləcə də bölmələrin döyük idarə olunması üzrə bilik və bacarıqlarının tekmilləşdirilməsidir.

Üç mərhələdə keçirilən təlimdə müxtəlif tapşırıqlar üzrə fəaliyyətlər icra edilir.

Xəzər dənizinin Azərbaycan

Respublikasına məxsus ərazi sektorunda təlimin gedışatını izleyən müdafiə naziri hərbi qulluqçuların peşəkarlığını yüksək qiymətləndirib.

Qeyd edək ki, təlimə 1500

nəfər şəxsi heyet, HDQ-nin döyük, təminat, DSX Sahil Mühafizəsinin gözetçi gəmiləri, HHQ-nin helikopterləri, pilotsuz uçuş aparatları və QQ-nin zirehli döyük maşınları cəlb olunub.

Azərbaycan və Türkiye HDQ nümayəndələri arasında 9-cu Qərargah toplantısı keçirilib

Iyulun 19-da Azərbaycan Hərbi Dəniz Qüvvələri (HDQ) komandanı vitse-admiral Sübhən Bəkirov ölkəmizdə rəsmi səfərdə olan Türkiye HDQ Komandanlığının Təftiş və Qiymətləndirmə rəisi kontr-admiral Yücel Darcanın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb.

Müdafıə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, qonaqları salamlayan vitse-admiral S.Bəkirov Azərbaycan ilə Türkiye arasında hərbi sahədə əməkdaşlığın qardaşlıq münasibətləri üzərində qurulduğunu xüsusi vürşələyaraq bu əlaqələrin daim inkişaf etdirilməsi bildirib.

Qərargah toplantısında iki ölkə arasında hərbi, hərbi təhsil və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsinə dair ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonda Azərbaycan və Türkiye HDQ arasında keçirilən 9-cu Qərargah toplantısının yekun protokolu imzalanıb, qarşılıqlı hədiyyələr təqdim olunub və xatirə şəkli çəkdiirləb.

Cari ilin hazırlıq planına əsasən, Müdafiə Nazirliyinin Hərbi Polis İdarəesində Azərbaycan Ordusunun birləşmələrinin əməliyyat və döyük hazırlığı şöbə (bölmə) rəislərinin baş kəməkçiləri ilə qoşun xidmətinin təşkili üzrə

seminar keçirilib.

Müdafıə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, əvvəlce Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və Azərbaycanın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqi-

Hərbi Polis İdarəesində seminar keçirilib

qəlik sükutla yad edilib. Seminarda müdafiə nazirinin birinci müavini - Azərbaycan Ordusunun Baş Qərargah rəisinin göstərişinə əsasən, aparılan yoxlamalar zamanı 2022-2023-cü illərin yay və qış tədris dövrlərində Müdafiə Nazirliyinin tabeliyindəki hərbi hissələrdə qoşun xidmətinin vəziyyəti təhlil olunub.

Həmçinin müdafiə nazirinin, Baş Qərargah rəisinin əmr və direktivlərinə əməl olunması və qoşun xidmətinin təşkili üzrə sənədlərin işlənilib hazırlanması, daxili xidmət, qarnizon və qarovalı xidmətinin, eləcə də hərbələşdirilmiş

mühafizə işinin təşkili və digər mövzular üzrə mərzələr dini-lənilib, tövsiyələr verilib.

Sonda Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinin xidməti-döyük

fəaliyyətinin, qoşun xidməti və döyük növbətçiliyinin təşkili ilə bağlı tapşırıqları seminar iştirakçılarının diqqətinə çatdırılıb.